

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Пояснювальна записка

до дипломної роботи магістра

на тему:

Організація обліку та аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь»

Виконала: студ. 6 курсу, групи ОАз-61м
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Семен Т.Р.

Керівник к.е.н., доц. Грицак О.С.

Рецензент гол. бухгалтер ПрАТ «Агрофірма
«Провесінь» О. Мазепа
(прізвище та ініціали)

м. Львів – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут бізнесу, менеджменту та маркетингу

Кафедра обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту

[Підпис] д.е.н., проф. П.М. Гарасим

«18» 10 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Семен Тетяна Романівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Організація обліку та аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь»

керівник роботи Грицак Оксана Степанівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «18» 10 2024р. № С-828

2. Термін подання студентом роботи 12 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи нормативно-літературні джерела за темою роботи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річна фінансова та статистична звітність досліджуваного підприємства, методичні рекомендації, інтернет-ресурси, наукові праці, періодичні видання.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) ВСТУП; РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ 1.1. Обліково-економічна сутність грошових коштів, та їх класифікація для потреб обліку та аудиту 1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту грошових коштів Висновки до розділу РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»

2.1. Аналіз фінансово-економічного стану та природоохоронної діяльності ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» 2.2. Практичні аспекти ведення обліку грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» 2.3. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» та їх практичне застосування Висновки до розділу 2 РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»

3.1 Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» 3.2 Методичні прийоми проведення аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» 3.3 Результати аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» Висновки до розділу ВИСНОВКИ

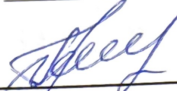
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) Лист 1. Взаємозв'язок понять "гроші", "готівка", "грошові кошти", "фінансові ресурси" та "грошові активи" Лист 2. Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку касових операцій Лист 3. Показники стану основних засобів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки. Лист 4. Ефективність використання оборотних засобів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки. Лист 5. Аналіз ліквідності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки. Лист 6. Типові кореспонденції рахунків, що застосовуються при обліку касових операцій Лист 7. Методика проведення аудиту касових операцій

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-
-	-	-	-

7. Дата видачі завдання « 18 » нової 2024 р.

Керівник роботи

(підпис)

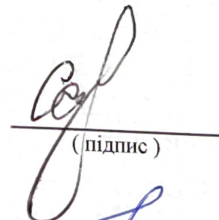
Грицак О.С.

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	ВСТУП	21.10-27.10.2024	Виконано
2.	РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	28.10-09.11.2024	Виконано
3.	РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»	11.11-30.11.2024	Виконано
4.	РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»	02.12-07.12.2024	Виконано
5.	ВИСНОВКИ	09.12-12.12.2024	Виконано
6.	Оформлення магістерської роботи	12.12-15.12.2024	Виконано

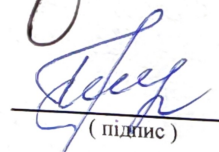
Студент

(підпис)

Семен Т.Р.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Грицак О.С.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Мета дипломної роботи – розробка теоретичних засад та надання практичних рекомендацій щодо вдосконалення діючого порядку обліку та аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Об'єктом дослідження є обліково-звітно-аналітичний процес на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Предметом дослідження випускної роботи магістра є теоретичні, організаційні та методичні аспекти обліку й аудиту грошових коштів на досліджуваному підприємстві.

Основне завдання роботи полягає у дослідженні стану бухгалтерського обліку грошових коштів, визначенні шляхів його вдосконалення на підприємстві, а також розробці пропозицій з провадження контролю за наявністю та рухом грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних літературних джерел і додатків.

Ключові слова: облік, аудит, контроль, грошові кошти, каса, поточний рахунок, обліково-звітний процес, пропозиції, вдосконалення, провадження.

Сторінок – 80, рисунків – 11, таблиць – 22, використаних літературних джерел – 86.

ANNOTATION

The purpose of the thesis is to develop theoretical foundations and provide practical recommendations for improving the current procedure for accounting and auditing of funds at PrJSC "Agrofirma "Provesin".

The object of the study is the accounting, reporting and analytical process at PrJSC "Agrofirma "Provesin".

The subject of the study of the master's thesis is the theoretical, organizational and methodological aspects of accounting and auditing of funds at the enterprise under study.

The main task of the work is to study the state of cash accounting, identify ways to improve it at the enterprise, as well as develop proposals for implementing control over the availability and movement of cash at PrJSC "Agrofirma "Provesin".

The thesis consists of an introduction, three sections, conclusions and proposals, a list of used literature sources and appendices.

Keywords: accounting, audit, control, cash, cash register, current account, accounting and reporting process, proposals, improvements, proceedings.

Pages – 80, figures – 11, tables – 22, used literature sources – 86.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	
1.1. Обліково-економічна сутність грошових коштів, та їх класифікація для потреб обліку та аудиту.....	6
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту грошових коштів.....	16
Висновки до розділу 1.....	20
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»	
2.1. Аналіз фінансово-економічного стану та природоохоронної діяльності ПрАТ «Агрофірма «Провесінь».....	22
2.2. Практичні аспекти ведення обліку грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь».....	40
2.3. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» та їх практичне застосування	49
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»	
3.1 Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь».....	54
3.2 Методичні прийоми проведення аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь».....	58
3.3 Результати аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь».....	66
Висновки до розділу 3.....	71
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Сучасний стан ведення бізнесу, підтримка сталих фінансових зв'язків між суб'єктами господарювання та впровадження цифрових технологій в обіг грошових коштів зумовлюють необхідність детального вивчення нових видів грошових розрахунків. Грошові кошти, як найбільш ліквідний актив, відіграють ключову роль у визначенні фінансового стану суб'єкта господарювання. Їх ефективне використання сприяє підвищенню платоспроможності підприємства, а система бухгалтерського обліку виступає базисом для управлінських рішень, забезпечуючи фінансову стабільність у майбутньому.

Актуальність обраної теми ґрунтується на необхідності вдосконалення системи обліку та аудиту грошових коштів у контексті агропромисловості, що є надзвичайно важливим для сталого розвитку таких підприємств, як ПрАТ "Агрофірма "Провесінь". Це підприємство займається виробництвом та реалізацією аграрної продукції й активно впроваджує новітні технології для покращення своїх бізнес-процесів.

Метою дипломної роботи є дослідження та удосконалення діючої системи організації та методики обліку й аудиту грошових коштів на прикладі ПрАТ "Агрофірма "Провесінь". Для досягнення цієї мети в роботі заплановано вирішення таких завдань:

- дослідити економічну сутність, види та класифікацію грошових коштів агропідприємства;
- розкрити проблеми формування грошових коштів як об'єктів обліку та аудиту у контексті діяльності агрофірми;
- вивчити організацію та методичку обліку грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь";
- розглянути формування інформації про рух грошових коштів у фінансовій звітності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь";

- визначити інформаційне забезпечення для аналізу грошових коштів;
- провести аналіз руху грошових коштів та надати рекомендації щодо управління фінансовими потоками;
- розглянути та дослідити організацію та методику аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Об'єктом дослідження є система обліку й аудиту грошових коштів на прикладі ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", що дозволяє вивчати особливості управління фінансовими ресурсами в агропромисловості.

Предметом дослідження є теоретичні, організаційні та методичні аспекти обліку й аудиту грошових коштів на досліджуваному підприємстві.

Для вирішення поставлених завдань застосовувались загальнонаукові та спеціальні методи досліджень, такі як системний аналіз, теоретичне узагальнення, спостереження, індукція, дедукція та інші прийоми, що забезпечать повноту та якість проведеного дослідження.

Дослідження магістерської дипломної роботи спрямовані на розробку практичних рекомендацій, що підвищать ефективність фінансового управління ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" у відповідності до сучасних економічних умов і потреб ринку.

Інформаційним забезпеченням для даного дослідження виступають нормативно-правові документи та законодавчі акти, які регламентують діяльність аграрних підприємств, загальноекономічна, спеціалізована та методична література з питань обліку та аудиту грошових ресурсів, грошових коштів та їх еквівалентів, міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності, а також практичні дані обліку та звітності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Основні результати та положення нашого дослідження обговорювалися і доповідалися на наукових конференціях:

1. VII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених «Актуальні аспекти розвитку обліку, контролю, фінансів та бізнес-адміністрування суб'єктів господарювання» від 27-28 листопада 2024 р;

2. 76-тій студентській науково-технічній конференції НЛТУ України, підсекція «Сучасні проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання».

За результатами проведеного дослідження опубліковано тези наукової доповіді.

Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, додатків та переліку використаної літератури. Загальний обсяг роботи викладено на 80 сторінках. Дипломна робота містить 11 рисунків, 22 таблиці, 39 стор. додатків, бібліографія налічує 86 літературних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГОРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»

1.1 Обліково-економічна сутність грошових коштів, та їх класифікація для потреб обліку та аудиту

Функціонування сучасного підприємства неможливо уявити без безперервного руху грошових коштів та здійснення готівкових операцій, які є ключовими елементами його діяльності. Ведення обліку та проведення аудиту в цій сфері мають вирішальне значення для ефективності роботи організації. Належним чином організований облік і ретельно розроблені аудиторські методи забезпечують основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Саме ці рішення впливають на загальні результати діяльності підприємства, формуючи його фінансову стійкість та конкурентоспроможність [77].

Грошові кошти є найбільш ліквідним активом підприємства, що надає максимально високу ліквідність та дозволяє вільно здійснювати вибір у фінансових рішеннях. Вони відіграють ключову роль на початковій та в завершальній фазі економічного і фінансового циклу підприємства. Під час обігу готівкові кошти трансформуються в інші види активів. У всіх стадіях облікового циклу, починаючи від закупівлі товарів і закінчуючи отриманням прибутку, грошові кошти є незамінним елементом. Основна маса бізнес-операцій ведеться з фокусом на управлінні грошовими потоками та розрахунками між суб'єктами господарювання. Процеси надходження і вибуття грошей та їх еквівалентів генерують грошові потоки, які відображаються як частина активів підприємства та є критично важливими для його операційної діяльності.

Внесок у вивчення проблеми бухгалтерського обліку грошових коштів зробили відомі дослідники, такі як А.Г. Загородній, В.Б. Івашкевич, В.В. Ковальов, В.В. Сопко та інші науковці. Їхні роботи заклали основу для розуміння ключових

процесів та аспектів управління грошовими потоками. Проте, не зважаючи на численні дослідження в цій галузі, на сьогодні відсутня всеосяжна теоретична база, яка б охоплювала всі питання, пов'язані з управлінням грошовими потоками підприємств. Крім того, існують різні підходи до визначення та інтерпретації поняття "грошові потоки", що свідчить про необхідність подальших досліджень для досягнення єдиного розуміння цього терміну.

Гроші, як один із найдавніших феноменів суспільства, займають ключове місце у фінансово-господарській діяльності кожного підприємницького суб'єкта. Попри тривалий інтерес з боку науковців і численні теоретичні концепції грошей, сучасна економічна наука не може надати однозначне визначення цього поняття. Існують різні підходи до розуміння сутності грошей. Наприклад, економісти М. Фрідман і А. Шварц описують гроші як "тимчасове вмістилище купівельної спроможності", що є зручним інструментом для організації статистичних спостережень [53].

Таблиця 1.1

Функції грошей відповідно до класичної економічної теорії [53].

Функція грошей	Характеристика функції грошей
1	2
Міра вартості	Гроші забезпечують можливість вираження та вимірювання вартості товарів, надаючи їм форму ціни. Ця функція реалізується через вплив грошової одиниці країни, яка змінюється під дією інфляції, що, в свою чергу, впливає на цільові процеси утворення цін.
Засіб обігу	Гроші виконують роль посередника в обміні товарів, забезпечуючи їх рух. Вони представляють мінову вартість, де продавець передає товар в обмін на гроші, здійснюючи функцію моментально і одночасно з рухом товарів.
Засіб нагромадження	Ця функція пов'язана з можливістю наявності грошей поза обігом, коли вони затримуються у товаровиробників, що дозволяє захистити від ризиків ринку. Водночас, такі гроші здатні швидко повернутися у товарообіг у разі потреби.
Засіб платежу	Виникає у випадках, коли продаж товарів та послуг здійснюється з відкладенням оплати, через розбіжності у часі між виробництвом і реалізацією товарів, або при відсутності готівки у покупця. Продавець стає кредитором, а покупець — боржником.

продовження табл. 1.1

1	2
Світові гроші	Гроші забезпечують рух вартості в міжнародній економіці, обслуговуючи відносини між державами. Ця функція є комплексною, поєднуючи в собі можливості виконувати роль універсального еквівалента на світовій арені.

Одним з найпоширеніших підходів є аналіз функцій грошей, де їх розглядають як засіб вимірювання вартості, завдяки якому можливо порівнювати вартість усіх товарів та послуг (див. табл. 1.1). Серед цих функцій особливо важливою є функція міри вартості, через те, що гроші самі по собі представляють вартість, нехай і в уявній формі. В Україні грошовою одиницею, що виконує цю функцію, виступає гривня.

У світовій економічній літературі деякі функції, як от засіб обігу та платіжний засіб, можуть поєднуватись, тоді як у вітчизняній науковій традиції поки не сформовано єдиного підходу до сутності грошей. Це різноманіття підходів свідчить про необхідність подальших досліджень у цій сфері для кращого розуміння ролі та значення грошей у сучасній економіці.

У економічній літературі поняття “грошові кошти” трактується по-різному: використовується як “гроші”, “грошові потоки”, “грошові активи”, “готівка”, “фінансові ресурси”. Це різноманіття у термінології призводить до неоднозначного розуміння сутності цих понять і створює проблеми в бухгалтерському обліку згаданих об’єктів. Тому передусім важливо дослідити, як поняття “грошові кошти” тлумачиться в наукових роботах та нормативних актах.

Об’єднуючи різні визначення поняття "грошові кошти" (див. табл. 1.2), можна зробити висновок, що вони охоплюють готівкові та безготівкові кошти, які є доступними для підприємства у різноманітних формах. Це можуть бути готівка в касі, кошти на банківських рахунках, депозити до запитання, акредитиви, електронні гроші та інші платіжні засоби. Грошові кошти вирізняються абсолютною

ліквідністю, що означає їхню здатність бути негайно використаними для розрахунків або обміну.

Таблиця 1.2

Економічна сутність поняття «грошові кошти»

Джерело	Визначення
1	2
С.М. Остафійчук [67]	Грошові кошти - готівка в касі підприємства, депозити до запитання, кошти на банківських рахунках, які характеризуються абсолютною ліквідністю, тобто можуть у будь-який момент бути використані для здійснення розрахунків, або обміняні на законні платіжні засоби.
Г.В. Осовська [68]	Грошові кошти - це доходи і надходження, що акумулюються у грошовій формі на рахунках підприємства, організації, установи у банках і використовуються для забезпечення їх власних потреб або розміщення у вигляді ресурсів банків
О.С. Філімоненко [85]	Грошові кошти - це кошти у вигляді грошей, які знаходяться в касі підприємства, на рахунках в установах банку, в акредитивах, у підзвітних осіб та на депозитах до запитання
О.С. Височан [46]	Грошові кошти - це кошти в касі, електронні гроші, кошти на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути використані у будь-який момент для проведення розрахунків в процесі здійснення господарських операцій
В.І. Єфименко, Л.І. Лук'яненко [57]	Грошові кошти - це готівка, яка зберігається на підприємстві, гроші в банках (на рахунках); банківські векселі, грошові чеки та перекази від клієнтів
Ф.Ф. Бутинець [40]	Грошові кошти - форма існування грошей, використовується як засіб обігу та платежу; грошові знаки національної валюти України - банкноти і монети, в тому числі пам'ятні та ювілейні монети, що знаходяться в обігу і є дійсними платіжними засобами
Н.М. Ткаченко [81]	Грошові кошти - касова готівка, кошти на рахунках у банках, інші грошові кошти

Таким чином, можна узагальнити, що грошові кошти — це сукупність різних форм фінансових ресурсів підприємства, зокрема готівкових, безготівкових,

електронних грошей та інших платіжних інструментів, які забезпечують абсолютну ліквідність і дозволяють здійснювати миттєві розрахунки та платежі в реальному часі, активно впливаючи на функціональність і гнучкість управління фінансовими потоками в умовах цифрової економіки (див рис 1.1).

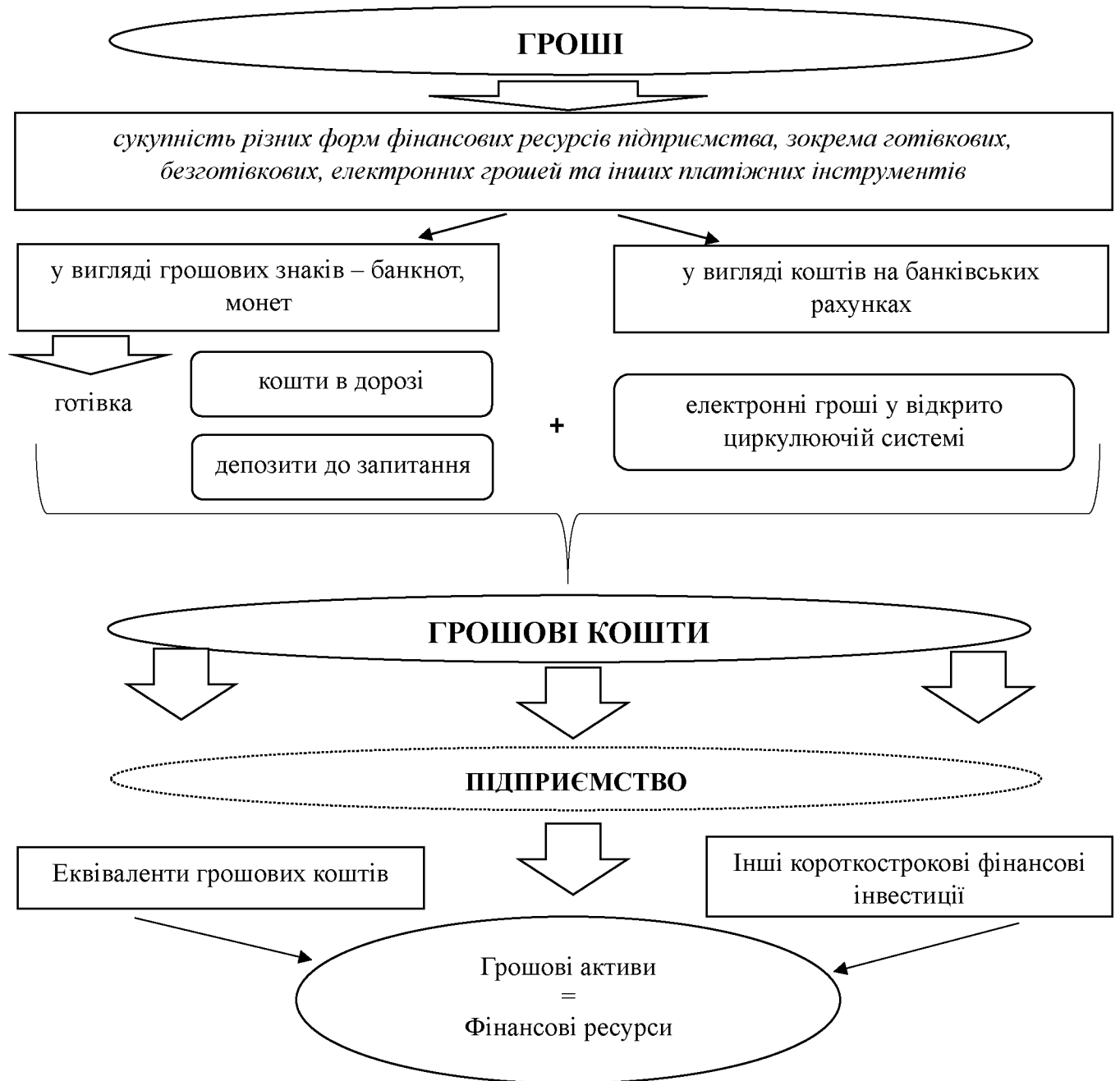

Рис. 1.1 Взаємозв'язок понять “гроші”, “готівка”, “грошові кошти”, “фінансові ресурси” та “грошові активи” [53]

Продовжуючи розглядати трактування поняття "грошові кошти" в нормативних документах, слід зазначити, що національні стандарти бухгалтерського обліку та інші законодавчі акти зазвичай надають більш конкретизоване визначення цього терміну. Наприклад, у положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку визначаються засади визнання, оцінки та відображення грошових коштів у фінансовій звітності. Часто грошові кошти включають різні форми: від готівкових залишків у касі до коштів на розрахункових рахунках, а також електронні гроші, що є невід'ємною частиною сучасних платіжних систем.

Таблиця 1.3

Трактування поняття «грошових коштів» у нормативно-правових актах

Нормативно-правові акти	Визначення
1	2
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [17]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності” [18]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках в казначействі у банках та депозити до запитання
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [10]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України [25]	Грошові кошти складаються з готівки в касі і депозитів до запитання
Інструкція “Про проведення контрольних заходів фінансово-господарської діяльності підгалузей, об’єднань, підприємств, установ та організацій системи” [27]	Грошові кошти – виступають як в готівковій, так і в безготівковій формах (перебувають на банківському рахунку і їхній обіг регулюється зобов'язальним правом), можуть бути як національною так і іноземною валютою

Як бачимо з таблиці 1.3, нормативно-правові акти надають різноманітні визначення, зосереджуючись на основних аспектах грошових коштів, таких як

готівкові кошти, депозити до запитання та безпосередній доступ до них. Це свідчить про важливість точного розуміння і класифікації грошових коштів з метою забезпечення прозорості та достовірності фінансової звітності. Незважаючи на різні трактування у наукових і нормативних джерелах, узгодженість у визначеннях допомагає інтегрувати ці поняття у практичні аспекти управління фінансами в рамках сучасної економіки.

Грошові кошти, які підприємство отримує в результаті своєї діяльності, формують грошовий потік. Цей потік характерний безперервністю та динамічністю надходжень. Поняття “грошовий потік” (Cash flow) широко використовується у фінансовій практиці підприємств, інспірованих зарубіжними концепціями. Різноманітні підходи до розуміння грошового потоку відображені у наукових працях відомих економістів, що підкреслює його складність та багатогранність як економічної категорії.

Таблиця 1.4

Аналіз поняття «грошовий потік»

Джерело	Визначення поняття
1	2
Глосарій термінів, наведених МСБОДС [10]	Грошові потоки (cash flows) – надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів (1.6, 2.8, 3.6, 4.9, 8.5)*
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [10]	Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання
Дерій М. [50]	Грошові потоки підприємства як «сукупність розподілених за інтервалами періоди часу надходжень і виплат грошових коштів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов’язаний з факторами часу, ризику й ліквідності»
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [10]	Потоки грошових коштів як надходження і виплати грошових коштів і еквівалентів грошових коштів

продовження табл. 1.4

О. Мартякова [66]	Грошовий потік як різниця між отриманими й виплаченими підприємством грошовими коштами за певний період часу
О. Терещенко [80]	Грошовий потік характеризується як результат руху грошових коштів підприємства за той чи інший період часу, тобто в загальному вигляді це різниця між надходженнями грошових коштів та їх виплатами за період
В. Ясишена [86]	Визначення грошового потоку як обсяг грошових коштів, що отримує або виплачує підприємство протягом звітного або планованого періоду

У таблиці 1.4 систематизовано різні підходи до трактування поняття “грошовий потік” у різних джерелах, висвітлюючи ключові аспекти такого важливого економічного інструменту.

Фінансовий потік можна описати як переміщення ресурсів, що передбачає зміни у їх кількості, вартості, формі, а також у їх розподілі та перерозподілі серед різноманітних суб’єктів економічної діяльності. В момент розподілу прибутку утворюється фінансовий потік, який включає формування різноманітних фондів підприємства, виплату доходів його учасникам та надання матеріальних стимулів працівникам.

Грошовий потік виникає під час використання грошових коштів з рахунків або каси підприємства. Коли підприємство здійснює оплату за отриману продукцію, ціна товару представляє собою грошовий потік, що охоплює повну собівартість та прибуток продавця, де останній утворює фінансовий потік у вигляді отриманого прибутку.

Згідно з позицією В.В. Сопка, класифікація грошових коштів є основним елементом організації їх обліку, оскільки вона дозволяє структурувати інформацію для потреб користувачів бухгалтерської інформації. Така класифікація сприяє чіткому розумінню активів підприємства та їх ролі в операційній діяльності [71].

Хоча більшість науковців зосереджуються на класифікації саме грошових потоків, варто пам'ятати, що ці потоки є лише проявом руху грошових коштів у процесі господарської діяльності підприємства.

Виділимо ознаки, за якими грошові кошти класифікуються відповідно до потреб користувачів бухгалтерської інформації (див. таблиці 1.5.)

Таблиця 1.5

Класифікація грошових коштів для потреб користувачів бухгалтерської інформації [48]

Підходи до класифікації 1	Характеристика 2
За формою існування	Готівкові та безготівкові грошові кошти, де готівковими грошовими коштами є грошові кошти в касі, безготівковими – грошові кошти на рахунках у банках та електронні гроші.
За видом валюти	Класифікація грошових коштів за видами валют має суттєве значення для управління залишком грошових коштів, оскільки дає змогу керівництву оперативно реагувати на зміну курсів іноземних валют відносно національної валюти.
За місцем зберігання	Грошові кошти в касі, грошові кошти на рахунках у банках, електронні гроші (залишки на депозитних платіжних картках та кошти на рахунках платіжних систем в Інтернеті). Ця класифікаційна ознака є суттєвою під час проведення інвентаризації грошових коштів. У П(с)БО 13 «Фінансові інструменти» одним із компонентів фінансових активів є грошові кошти, необмежені для використання. Як відомо, напрями використання грошових коштів можуть обмежуватися, якщо вони надходять на підприємство як цільове фінансування та цільові надходження (субсидії, надходження з бюджету та цільових фондів, гуманітарна допомога, внески фізичних і юридичних осіб), і тому можуть бути використані лише за призначенням

продовження табл. 1.5

1	2
За обмеженістю у напрямках використання	Необмежені у використанні це грошові кошти, якими підприємство може розпоряджатися без обмежень для ведення господарської діяльності. Обмежені у використанні – грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням. Грошові кошти обмежені у використанні у Балансі, оскільки вони не можуть у будь-яку мить бути використані для розрахунків, а мають бути використані на конкретно визначені цілі.
За обмеженістю у напрямках використання	Необмежені у використанні це грошові кошти, якими підприємство може розпоряджатися без обмежень для ведення господарської діяльності. Обмежені у використанні – грошові кошти, які підприємство може використовувати суворо за певним цільовим призначенням. Грошові кошти обмежені у використанні у Балансі, оскільки вони не можуть у будь-яку мить бути використані для розрахунків, а мають бути використані на конкретно визначені цілі.

В процесі організації обліку грошових коштів на підприємстві, класифікація є ключовим елементом для формування обґрунтованої бухгалтерської інформації, яку потребують її користувачі. Така структуризація дозволяє визначити, як і де кошти використовуються, допомагаючи керівництву в прийнятті оперативних рішень та управлінні фінансовими ресурсами. Як видно з вище наведеної таблиці, класифікація грошових коштів може здійснюватися за різними критеріями: формою існування, валютою, місцем зберігання, а також за обмеженістю у напрямках використання. Розуміння цих характеристик дозволяє підприємствам ефективно контролювати свої фінансові потоки, забезпечуючи економічну стійкість та відповідність фінансової діяльності стратегічним цілям організації. Це особливо важливо в умовах нестабільного ринку та постійної зміни валютних курсів, де своєчасне прийняття рішень може значно вплинути на фінансовий результат.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту грошових коштів

Інформація про рух грошових коштів вимагає високого рівня чіткості, своєчасності та повноти, що висуває до обліку грошових коштів певні ключові завдання. Одним з них є належна організація та легітимне проведення безготівкових і готівкових операцій. Це включає своєчасну документацію грошових потоків і розрахунків, а також необхідність забезпечення безпеки готівки та цінних паперів у касі. Важливість контролю за їх витратами та періодична інвентаризація є невід'ємними частинами управління фінансами. Також слід звертати увагу на виконання операцій з готівкою в розрахунках з клієнтами та покупцями, контроль за додержанням касової та розрахункової дисципліни. Усі ці дії повинні знайти своє відображення у документах і регістрах обліку, як у касі, так і на банківських рахунках підприємства. Розглянемо детальніше нормативне регулювання, що лежить в основі обліку грошових операцій, для більш чіткого розуміння принципів його організації.

Першим рівнем нормативного регулювання виступають міжнародні законодавчі акти, зокрема, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів», редакція якого від 01.01.2012 року [9]. Цей стандарт встановлює вимоги щодо представлення інформації про історичні зміни в грошових коштах і їх еквівалентах підприємства. Він передбачає подання даних у формі звіту про рух грошових коштів, який розділяє потоки коштів на операційну, інвестиційну та фінансову діяльність протягом звітного періоду (див. табл. 1.6).

МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів» та МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції» орієнтовані на регулювання обліку грошових коштів і їх еквівалентів. Згідно з МСФЗ 29, монетарні статті не підлягають переоцінці, оскільки вони вже виражені в актуальних грошових одиницях на момент завершення звітного періоду. На основі МСБО 21, всі монетарні статті, які виражені

в іншій валюті, повинні бути перераховані на кінець кожного звітного періоду. Курсові різниці, що виникають під час здійснення розрахунків за монетарними активами або при перерахунку таких статей за новими валютними курсами, оцінюються в контексті прибутку або збитку за період їх виникнення. Це забезпечує реалістичне відображення фінансового стану у звітах.

Таблиця 1.6

**Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку
касових операцій**

I рівень – міжнародні нормативно-правові акти					
МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»		МСБО 27 «Вплив змін валютних коштів»		МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»	
II рівень – національні нормативно-правові документи					
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Податковий кодекс	Господарський кодекс	Закон України про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг»	Закон України «Про національний банк України»	Закон України «Про банки і банківську діяльність»
III рівень – підзаконні нормативно-правові акти					
НП(С)БО «Загальні вимоги до фінансової звітності»		П(С)БО 22 «Вплив інфляції»		П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	
IV рівень – інструкції, положення державного рівня.					
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні.	Постанова Правління Національного банку України «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою»	Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності	Інструкція по інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, коштів і документів та розрахунків	

Другий рівень нормативного регулювання включає національні нормативно-правові акти, які поділяються на чотири підрівні. Основним серед них є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Він забезпечує уніфікованість обліку активів, зобов'язань та господарських операцій, надаючи користувачам достовірну інформацію про фінансовий стан підприємств, їхні доходи та витрати. Цей закон встановлює єдині засади організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні, закріплюючи методологічні основи збору, реєстрації та узагальнення інформації шляхом постійного документування господарських операцій [4].

Закон України «Про банки і банківську діяльність» регулює правове забезпечення стабільності та розвитку банків в Україні, створення конкурентного середовища на фінансовому ринку і захист інтересів вкладників і клієнтів банків. Він також сприяє розвитку економіки України та підтримці вітчизняного виробника [7].

Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» встановлює правові засади використання реєстраторів розрахункових операцій у цих галузях. Його норми поширюються на всіх суб'єктів господарювання, які здійснюють розрахункові операції в готівковій або безготівковій формі [8].

Закон України «Про Національний банк України» визначає Національний банк як центральний банк України та встановлює його юридичний статус, завдання, функції, повноваження й принципи організації, в рамках Конституції України та відповідного законодавства [6].

Податковий кодекс України регулює правовідносини у сфері справляння податків і зборів, визначає перелік податків і зборів в Україні та порядок їх адміністрування, комплектує права та обов'язки платників і контролюючих органів, а також встановлює відповідальність за порушення норм податкового законодавства [2].

Господарський кодекс визначає основні принципи господарювання в Україні та регулює відносини, що виникають у процесі організації та ведення господарської діяльності між суб'єктами господарювання та іншими учасниками економічних стосунків [3].

Третій рівень регулювання складається з підзаконних нормативно-правових актів. Зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначає структуру і формат звіту про рух грошових коштів, а також загальні вимоги щодо розкриття його статей [17].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» містить правила коригування фінансової звітності для врахування впливу інфляції, а також вимоги до розкриття цієї інформації в примітках до фінансових документів [21].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» встановлює методологічні основи для відображення операцій в іноземних валютах у бухгалтерському обліку, а також порядок представлення фінансової звітності компаній за межами України у національній валюті [20].

Четвертий рівень регулюється підзаконними актами, такими як Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Ця інструкція визначає призначення та механізм ведення рахунків бухгалтерського обліку, дозволяючи узагальнити інформацію про активи, капітал, зобов'язання і фінансово-господарську діяльність за допомогою системи подвійного запису. Вона застосовується до різних юридичних осіб, окрім банків та бюджетних установ, які складають звітність за міжнародними стандартами. Ведення позабалансових рахунків виконується за спрощеною системою, без використання подвійного запису [23].

Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, створене на основі Закону України «Про Національний банк України», визначає порядок обробки касових операцій в національній валюті для юридичних осіб, за

виключенням банків, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності [6].

Інструкція №146 визначає порядок відкриття та обслуговування рахунків у національній та іноземних валютах, регулюючи взаємини, що виникають під час даних операцій в банках і їх підрозділах в Україні. Ці нормативні акти є важливими для забезпечення належного контролю і управління фінансовими процесами на підприємствах [26].

У рамках нашого дослідження було розглянуто різні рівні нормативного регулювання обліку грошових коштів, які забезпечують структурованість, узгодженість і прозорість облікових процесів. Міжнародні стандарти формують базові принципи для відображення грошових потоків та реагування на зміну валютних курсів та інфляції. Національні закони встановлюють фундаментальні засади організації бухгалтерського обліку, захисту фінансової стабільності банків та забезпечення правомірності господарських операцій. Підзаконні нормативні акти доповнюють цю структуру, задаючи детальний порядок ведення бухгалтерських рахунків, касових операцій та відкриття банківських рахунків. Така комплексна система регулювання забезпечує ефективне управління грошовими ресурсами підприємств, уніфікуючи підходи до обліку в умовах різних економічних викликів.

Висновки до розділу 1

У першому розділі роботи здійснено глибокий аналіз теоретико-правових основ обліку, аналізу та аудиту грошових коштів. Привертає увагу, що забезпечення точності та прозорості управління грошовими коштами є важливим аспектом фінансової стратегії кожного підприємства. Класифікація грошових коштів, що враховує такі аспекти як форма існування, вид валюти, місце зберігання та обмеженість у використанні, дозволяє створити чітку структуру для відповідальних управлінських рішень.

Нормативне регулювання обліку грошових коштів охоплює міжнародні стандарти, національні закони, підзаконні акти та специфічні інструкції, що разом формують комплексну систему забезпечення фінансової прозорості і надійності. Міжнародні стандарти, такі як МСБО 7, визначають базові умови для представлення даних про грошові потоки, в той час як національні нормативи деталізують методологічні аспекти цих процесів. Положення бухгалтерського обліку, що охоплюють питання впливу інфляції та змін валютних курсів, надають компаніям інструменти для адаптації до мінливого економічного середовища.

Зі свого боку, підзаконні акти та інструкції забезпечують деталізовані правила і механізми ведення обліку, що критично важливо для повсякденних фінансових операцій. Ця структура допомагає підприємствам забезпечувати гнучкість у своєму реагуванні на внутрішні та зовнішні виклики. Таким чином, теоретична та правова база обліку та аудиту грошових коштів створює надійний фундамент для покращення фінансової ефективності й стабільності в умовах постійних змін ринку. Інтеграція цих знань у практику дозволяє досягти більш високого рівня управління та контролю фінансовими потоками, що є необхідною умовою для стійкого розвитку бізнесу.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»

2.1. Аналіз фінансово-економічного стану та природоохоронної діяльності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Ефективне функціонування сучасного підприємства значною мірою залежить від безперервного та регулярного руху грошових коштів. Практика демонструє, що господарські суб'єкти часто стикаються з викликами, пов'язаними з організацією контролю за оновленням і підтримкою динаміки циклів своєї діяльності. Грошові кошти, виступаючи найбільш ліквідними активами, є обмеженими ресурсами. Успішність підприємства значною мірою визначається його здатністю раціонально розподіляти та використовувати ці ресурси, що підкреслює важливість організації їх обліку для ефективного контролю.

Достовірна інформація про рух грошових коштів на банківських рахунках є критично важливою, адже вона надає користувачам повну та неупереджену картину фінансового стану підприємства та результатів його діяльності, що служить основою для прийняття стратегічних управлінських рішень. Проблеми обліку грошових коштів виникають і на теоретичному, і на практичному рівнях, оскільки їх облік пов'язаний з численними складними питаннями та вимагає постійного удосконалення методичних підходів [5].

Приватне акціонерне товариство "Агрофірма "Провесінь" засноване у 1996 році в місті Львові і є незалежним економічним суб'єктом з приватною формою власності. Основною ціллю його функціонування є отримання прибутку шляхом виробництва, обробки та продажу сільськогосподарської продукції, а також через виконання додаткових видів діяльності.

Ключові напрямки діяльності фірми включають вирощування овочевих та баштанних культур, оренду та управління як власним, так і орендованим майном,

забезпечення комплексного обслуговування об'єктів, а також зберігання і продаж як власної, так і придбаної агропродукції.

Товариство є юридичною особою відповідно до українського законодавства. Воно має окреме майно та здатне набувати майнові та немайнові права, брати участь у судових процесах як позивач або відповідач, володіє власною печаткою і може відкривати різні види рахунків у банківських установах у межах законодавчих вимог.

Права та обов'язки товариства окреслені чинним законодавством України та Статутом, який затверджується загальними зборами акціонерів. Участь в асоціаціях та інших формах об'єднань здійснюється на підставі ухвал акціонерів.

Підприємство функціонує на основі відокремленого балансу, веде рахунки в банківських установах, а також має товарний знак, зареєстрований у відповідності до чинного законодавства. Акціонерне товариство відповідає за свої зобов'язання всім своїм майном, згідно з нормами законодавства. Воно володіє широкими повноваженнями для укладення договорів, набуття прав та представлення своїх інтересів у судових інстанціях різного рівня.

Приватне акціонерне товариство "Агрофірма "Провесінь" має чітку управлінську структуру, яку очолює керівник підприємства, а за точність відображення операцій та оцінку активів відповідає бухгалтерська служба. Основна мета господарства полягає у створенні умов для збільшення прибутку, підвищення обсягів виробництва, оптимізації витрат, зростання продуктивності праці та підвищення якості продукції.

Структурно агрофірма поділена на адміністративні, виробничі та допоміжні підрозділи, кожен з яких виконує свої специфічні функції та залучений у різні стадії виробничого процесу. Підрозділи підприємства вирішують комплекс завдань, що забезпечують ефективність та безперервність виробництва. Деякі з них надають транспортні та складські послуги, в той час як інші відповідають за забезпечення ресурсами та обладнанням.

Генеральний директор відіграє ключову роль в управлінні підприємством, відповідаючи за його представництво як на території України, так і за кордоном. Його обов'язки охоплюють організацію робочого процесу, управління персоналом, встановлення та дотримання трудової дисципліни, а також прийняття рішень щодо наймання та звільнення працівників. Як основний стратег, директор орієнтований на досягнення визначених економічних цілей підприємства.

Бухгалтерія, яка функціонує під керівництвом головного бухгалтера, є однією з основних складових системи управління агрофірми. Її діяльність регламентується чіткими посадовими інструкціями, що задають рамки обов'язків і відповідальності. Методологія бухгалтерської роботи визначається "Наказом про облікову політику підприємства", який встановлює фундаментальні принципи та підходи до ведення обліку.

Агрофірма активно використовує сучасні програми для ведення бухгалтерського обліку, такі як МеДОК і BAS Бухгалтерія, які покращують ефективність облікових процесів. Бухгалтерська звітність формується за підсумками господарського року і подається відповідним органам, відображаючи загальний фінансовий стан і результати діяльності підприємства.

На ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" діє ретельно продумана схема документообігу, а також розроблений чіткий порядок руху та отримання первинної документації, що забезпечує своєчасне відображення інформації в системі бухгалтерського обліку. Головний бухгалтер відіграє ключову роль у забезпеченні цих процесів, відповідаючи за контроль і точність облікових процедур.

Діяльність ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" базується на інтегрованих виробничій та управлінській структурах, які діють в унісон на основі наукового підходу та відповідно до нормативних вимог України. Це забезпечує ефективність та стабільність у функціонуванні підприємства.

Фінансова звітність виступає як інформативна база для оцінки фінансового становища підприємства. Вона відображає фінансові результати і грошові потоки

на протязі звітної періоду, що забезпечує надійність даних і їх відповідність стандартам бухгалтерського обліку України.

Наступним кроком пропонується аналіз економічних показників ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за період 2021–2023 років, що дозволить провести детальний аналіз виробничо-господарської діяльності та фінансового становища підприємства.

Фінансовий стан підприємства є складним взаємозалежним елементом фінансової системи, відображаючи результати виробничо-господарських факторів. Він визначається через численні показники, що ілюструють наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів.

Таблиця 2.1

**Структура статей активу балансу ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"
за 2019-2023 роки.**

АКТИВ	Дані на кінець звітної періоду, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	2	3	4		5	6	7	8
I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ									
Нематеріальні активи (код рядка 1000)	10	10	10	10	10	0	0	0	0
<i>первісна вартість</i> (код рядка 1001)	10	10	10	10	10	0	0	0	0
<i>накопичена амортиз.</i> (код рядка 1002)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції (код рядка 1005)	1656	1700	4003	8723	17685	44	2303	4720	8962
Основні засоби: (код рядка 1010)	6381	5665	17036	16140	20342	-716	11371	-896	4202
<i>первісна вартість</i> (код рядка 1011)	35026	34957	48932	48688	53215	-69	13975	-244	4527
<i>знос, тис. грн.</i> (код рядка 1012)	28645	29292	31896	32548	32873	647	2604	652	325
<i>Довгострокові фінансові інвестиції, тис. грн. (код рядка 1030)</i>	0	0	0	0	4528	0	0	0	4528

продовження табл. 2.1

Довгострокова дебіторська заборгованість (код рядка 1040)	901	901	1	901	1250	0	-900	900	349
Усього за розділом I	8948	8276	21050	25774	43815	-672	12774	4724	18041
II. ОБОРОТНІ АКТИВИ									
Запаси, тис. грн. (код рядка 1100)	13629	12834	8124	7300	18325	-795	-4710	-824	11025
Поточні біологічні активи (код рядка 1110)	556	1904	0	0	2149	1348	-1904	0	2149
Дебіторська заборгованість (код рядка 1125-1155)	10833	15575	10690	14213	16811	4742	-4885	3523	2598
Гроші та їх еквіваленти (код рядка 1125-1155)	1303	1000	851	1145	2325	-303	-149	294	1180
Витрати майбутніх періодів (код рядка 1170)	8684	8686	8685	8685	11126	2	-1	0	2441
Інші оборотні активи (код рядка 1190)	323	2932	4980	4175	6149	2609	2048	-805	1974
Усього за розділом II	35328	42931	33330	35518	56885	7603	-9601	2188	21367
БАЛАНС	44276	51207	54380	61292	100700	6931	3173	6912	39408

На основі аналізу структури активів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" (див. табл. 2.1) за 2019-2023 роки можна висвітлити низку ключових тенденцій.

Протягом періоду з 2019 по 2023 роки загальна вартість необоротних активів зазнала значного зростання. Зокрема, вартість незавершених капітальних інвестицій постійно зростала, особливо різко збільшуючись у 2021 році, коли вона досягла 4003 тис. грн, збільшившись на 2303 тис. грн порівняно з попереднім роком. Ще більше зростання відбулося у 2022 році — до 8723 тис. грн, що свідчить про значні інвестиції, які, ймовірно, пов'язані з модернізацією виробничих потужностей, таких як тепличне господарство.

Первісна вартість основних засобів у 2019 році демонструє позитивне зростання, проте в 2020 році спостерігається невелике зниження, можливо, через продаж чи списання деяких активів. Однак у 2021 році основні засоби суттєво зростають, піднімаючись на 13,975 тис. грн, що може відображати стратегію підприємства щодо оновлення або збільшення своїх виробничих активів.

Щодо оборотних активів, вартість запасів помітно коливалась протягом аналізованого періоду. Спочатку їх вартість зростала, однак у наступні роки,

особливо в 2021 та 2022 роках, спостерігалось поступове зменшення. Дебіторська заборгованість, не дивлячись на зниження в 2021 році, загалом зросла більше ніж удвічі з 2018 по 2022 рік, досягнувши 14,213 тис. грн. Це зростання може бути пов'язане зі збільшенням обсягів виробництва та продажів.

Грошові кошти та їх еквіваленти показали незначні коливання, з тенденцією до зниження у 2020 та 2021 роках, але зросли в 2022 році. Незважаючи на деякі зменшення, вони не чинять суттєвого негативного впливу на фінансову стабільність підприємства.

Загалом, структура активів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" демонструє активну інвестиційну політику як у сфері оборотних, так і необоротних активів, що свідчить про стратегічне планування та ефективне управління фінансовими ресурсами. Це дозволяє компанії залишатися конкурентоспроможною на ринку, адаптуючись до зміни зовнішніх умов і внутрішніх потреб.

Таблиця 2.2

**Структура статей пасиву балансу ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"
за 2019-2023 роки.**

ПАСИВ	Дані на початок звітної періоду, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ									
Зареєстрований капітал (код рядка 1400)	8533	8533	8533	8533	8533	0	0	0	0
Капітал у дооцінках (код рядка 1405)	2916	2916	0	0	0	0	-2916	0	0
Резервний капітал (код рядка 1410)	0	0	0	0	681	0	0	0	681
Додатковий капітал (код рядка 1410)	1097	1097	4013	4013	4013	0	+2916	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	+2290	2304	1854	1139	2012	+4594	-450	-715	+873
<i>Усього за розділом I</i>									
II. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ									
Довгострокові кредити банків (код рядка 1510)	9016	9016	9016	9016	9016	0	0	0	0

продовження табл. 2.2

<i>Усього за розділом II</i>	<i>9016</i>	<i>9016</i>	<i>9016</i>	<i>9016</i>	<i>9016</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
III. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ									
Короткострокові кредити банків (код рядка 1600)	5070	3630	4690	2650	1123	-1440	1060	-2040	-1527
Поточна кредиторська заборгованість (код рядка 1610-1645)	5139	5364	1778	1693	4041	225	-3586	-85	2348
Інші поточні зобов'язання (код рядка 1690)	14795	23443	24496	34248	68254	8648	1053	9752	34006
<i>Усього за розділом III</i>	<i>25004</i>	<i>32437</i>	<i>30964</i>	<i>38591</i>	<i>73418</i>	<i>7433</i>	<i>-1473</i>	<i>7627</i>	<i>34827</i>
БАЛАНС	44276	56303	54380	61292	100701	12027	-1923	6912	39409

На підставі даних таблиці 2.2, що відображає структуру пасивів балансу ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки, бачимо, що зареєстрований капітал протягом 2019-2023 років залишався незмінним, дорівнюючи 8533 тис. грн, що свідчить про відсутність змін у структурі власного капіталу з точки зору статутного капіталу. Капітал у дооцінках знизився до нуля у 2021 році, втративши 2916 тис. грн, що може вказувати на амортизацію або списання дооцінених активів. Додатковий капітал зріс у 2021 році на 2916 тис. грн, що може бути пов'язано з інвестуванням або іншими надходженнями.

Нерозподілений прибуток зріс із 2290 тис. грн у 2019 році до 2304 тис. грн у 2020 році, а потім знизився до 1139 тис. грн у 2022 році, знову піднявшись до 2012 тис. грн у 2023 році. Ці зміни можуть бути зумовлені коливаннями в операційній прибутковості підприємства.

Довгострокові кредити банків залишалися стабільними на рівні 9016 тис. грн упродовж усіх аналізованих років, що свідчить про стабільність у довгостроковому кредитуванні та відсутність нових довгострокових фінансових угод.

Короткострокові кредити банків знизилися з 5070 тис. грн у 2019 році до 1123 тис. грн у 2023 році, вказуючи на активне погашення короткострокових зобов'язань. Кредиторська заборгованість зросла з 5139 тис. грн у 2019 році до 5364 тис. грн у 2020 році, потім зменшилася до 1693 тис. грн у 2022 році, і знову зросла до 4041

тис. грн у 2023 році. Такі коливання можуть бути пов'язані з тимчасовими питаннями управління розрахунками. Інші поточні зобов'язання зазнали значного зростання: з 14795 тис. грн у 2019 році до 68254 тис. грн у 2023 році, вказуючи на значне збільшення фінансових зобов'язань або залучення додаткових ресурсів для підтримки діяльності.

Загалом баланс показує збільшення загальної суми пасивів з 44,276 тис. грн у 2019 році до 100,701 тис. грн у 2023 році, що свідчить про зростання фінансової активності підприємства.

Таблиця 2.3

**Показники стану основних засобів
ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки.**

Показники	Роки					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Первісна вартість, тис. грн.	35026	34957	48932	48688	53215	-69	13975	-244	4527
Знос, тис. грн.	28645	29292	31896	32548	32873	647	2604	652	325
Залишкова вартість, тис. грн.	6381	5665	17036	16140	20342	-716	11371	-896	4202
Вартість введених ОЗ, тис. грн.	112	84	5298,6	1256,2	3699,1	-28	5214,6	-4042,4	2442,9
Вартість ОЗ, що вибули, тис. грн.	210	15	2487,1	345,8	1568,4	-195	2472,1	-2141,3	1222,6
Коефіцієнт зносу, %	81,78	83,79	65,18	66,85	66,85	2,01	-18,61	1,67	0,00
Коефіцієнт придатності, %	18,22	16,21	34,82	33,15	38,23	-2,01	18,61	-1,67	5,08
Коефіцієнт оновлення, %	1,76	1,48	31,10	7,78	18,18	-0,27	29,62	-23,32	10,40
Коефіцієнт вибуття, %	3,29	0,26	14,60	2,14	7,71	-3,03	14,33	-12,46	5,57

Аналізуючи дані таблиці, що відображають основні характеристики основних засобів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за період 2019-2023 років, можна зробити висновки, що первісна вартість основних засобів постійно коливалася, зокрема,

значне зростання відбулося у 2021 році, коли вона збільшилася на 13,975 тис. грн порівняно з 2020 роком. Це вказує на активні інвестиції в оновлення або розширення основних фондів. В свою чергу, знос основних засобів зростав протягом всього періоду, зокрема, між 2019 і 2023 роками, що свідчить про природне старіння активів або підвищену амортизацію експлуатаційних активів.

Вартість введених основних засобів відобразила значне зростання у 2021 році (5,214.6 тис. грн), проте у 2022 році знизилася, а в 2023 знову зросла, що демонструє нерегулярність капіталовкладень в основні фонди. Разом з тим, вартість вибуття основних засобів показала значний стрибок у 2021 році (2,472.1 тис. грн), що вказує на відчуження застарілих або невикористаних активів, хоча наступні роки характеризуються більш стабільною ситуацією щодо вибуття.

Коефіцієнт зносу зростав до 2020 року, проте у 2021 році різко знизився на 18,61%, що свідчить про значні оновлення основних фондів. У 2023 році він стабілізувався на рівні 66,85%. Коефіцієнт придатності відобразив відновлення та покращення стану основних засобів з поступовим зростанням до 38,23% у 2023 році. Коефіцієнт оновлення значно зріс у 2021 році до 31,10%, що вказує на великий обсяг нового обладнання, але знизився у 2022 році знову піднявшись до 18,18% в 2023 році, показуючи циклічний характер оновлення активів (див. рис. 2.1).

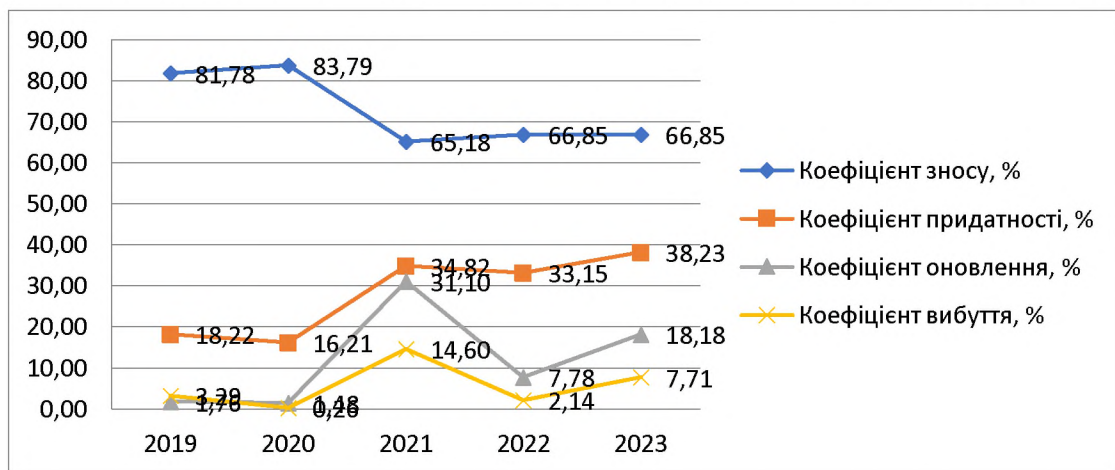
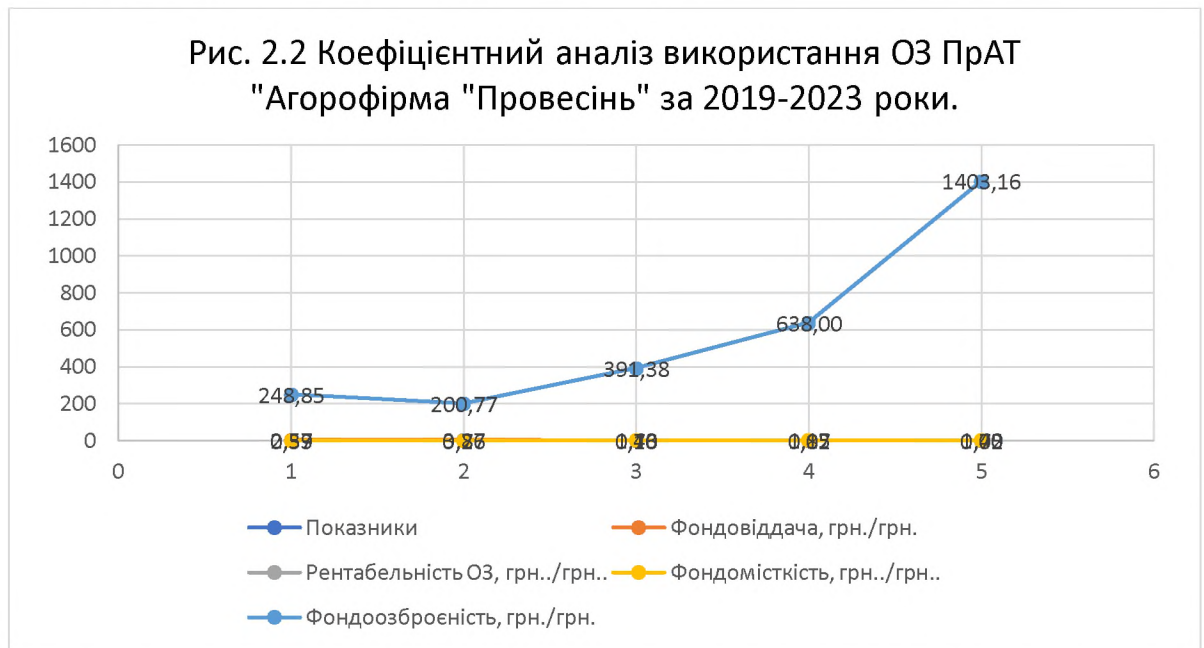

Рис. 2.1 Зміна показників придатності ОЗ ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" у динаміці за 2019-2023 рр.

Отже, аналіз показує, що ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" активно інвестує в оновлення та підтримання своїх основних засобів. Ці інвестиції є нерегулярними, з періодами активного оновлення та стабілізації, що, ймовірно, відображає стратегічні рішення компанії стосовно управління своїми активами для збереження конкурентноздатності та ефективності на ринку.

Аналіз коефіцієнтів використання основних засобів за 2019-2023 роки для ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" дозволяє виявити кілька важливих тенденцій, фондовіддача спочатку зросла в 2020 році (на 1,31 грн/грн) але різко знизилася в 2021 році і далі, що може свідчити про зменшення ефективності використання основних засобів. Рентабельність основних засобів зросла в 2020 році, але після цього впала, досягнувши лише 0,05 грн/грн в 2023 році, що може вказувати на зниження прибутковості від капіталовкладень. Фондомісткість збільшувалась з 2021 року, досягнувши 1,40 грн/грн в 2023 році, що може свідчити про підвищення обсягу капіталовкладень на одиницю продукції. Фондоозброєність значно зросла з 200,77 грн/грн у 2020 році до 1403,16 грн/грн у 2023 році, вказуючи на підвищення обсягу основних засобів на одного працівника, що може бути пов'язано з підвищенням автоматизації чи модернізації виробництва.

Таблиця 2.4

**Ефективність використання оборотних засобів
ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки.**

ПОКАЗНИКИ	Дані за звітний період тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	17246	23327	16188	14409	26151,7	6081	-7139	-1779	11742,7
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	30155	38177	37178	34424	46202	8022	-999	-2754	11778
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,57	0,61	0,44	0,42	0,57	0,04	-0,18	-0,02	0,15
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	1,75	1,64	2,30	2,39	1,77	-0,11	0,66	0,09	-0,62
Число днів в аналізованому періоді (році), дні	360	360	360	360	360				
Тривалість обороту, дні	629,47	589,18	826,79	860,06	636,01	-40,29	237,61	33,27	-224,05

Аналіз ефективності використання оборотних засобів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за період 2019-2023 років виявив, що чистий дохід від реалізації продукції зріс до 23,327 тис. грн у 2020 році, проте значно знизився в 2021 і 2022 роках, досягнувши 14,409 тис. грн. Однак у 2023 році дохід знову збільшився на 11,742.7 тис. грн до 26,151.7 тис. грн, що може свідчити про зміну ринкових умов або успішність нових стратегій продажу.

Середньорічна вартість оборотних активів стабільно зростала, особливо суттєве збільшення спостерігалось у 2020 році на 8,022 тис. грн, і знову в 2023 році на 11,778 тис. грн. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зменшився з 0,61 у 2020 році до 0,44 в 2021 році та залишався низьким у 2022 році, проте повернувся до початкового рівня 0,57 у 2023 році. Це свідчить про неефективне використання

оборотних активів у проміжний період із поступовим покращенням до кінця аналізованого періоду.

Коефіцієнт завантаження оборотних активів демонструє зворотний тренд, де в 2021 році цей коефіцієнт різко зріс з 1,64 до 2,30, що може вказувати на підвищене навантаження на наявні активи. Проте у 2023 році коефіцієнт знизився на 0,62, покращуючи ефективність використання ресурсів.

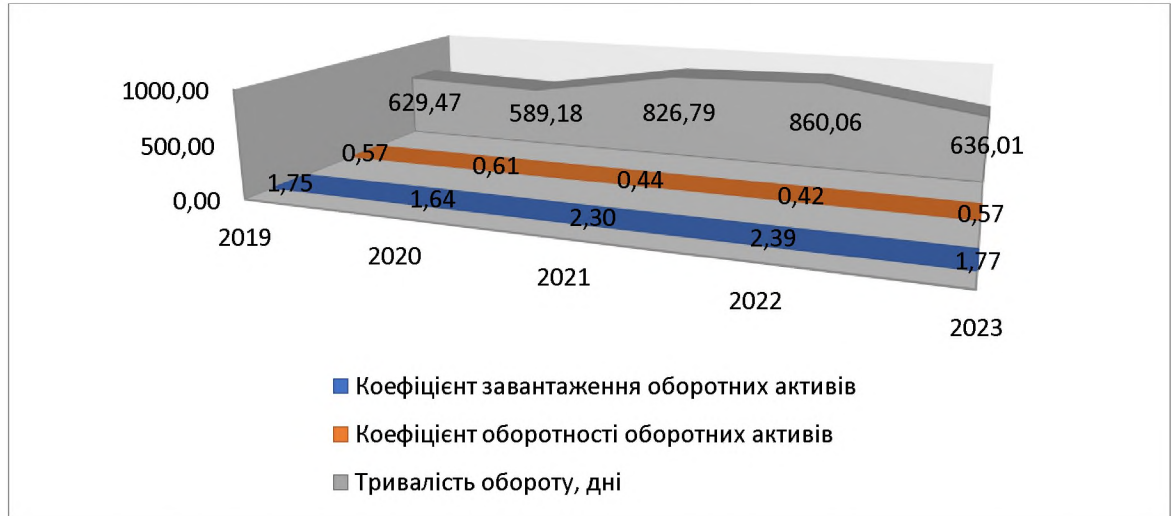

Рис. 2.3. Динаміка показників ефективності використання оборотних активів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Загалом, ефективність використання оборотних засобів показала змішані тенденції з певними покращеннями на кінець періоду аналізу, що підкреслює необхідність оптимізації управлінських практик для забезпечення стабільності та продуктивності активів підприємства.

Таблиця 2.5

Аналіз структури і динаміки звіту про фінансові результати ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки.

СТАТТЯ	Дані за звітний період тис. грн..					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

продовження табл. 2.5

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17246	23327	16188	14409	26151	6081	-7139	-1779	11742,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	9950	13993	10792	10698	21328	4043	-3201	-94	10630
Валовий прибуток (збиток)	7296	9334	5396	3711	4823	2038	-3938	-1685	1112,7
Інші операційні доходи	1377	1443	2605	3168	5916	66	1162	563	2748
Адміністративні витрати	1741	2102	3823	4112	5718	361	1721	289	1606
Витрати на збут	2852	1415	1410	1606	1416	-1437	-5	196	-190
Інші операційні витрати	1391	1688	510	875	952	297	-1178	365	77
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	2689	5572	2258	286	2653,7	2883	-3314	-1972	2367,7
Дохід від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші фінансові доходи	112	1	1	0	0	-111	0	-1	0
Інші доходи	0	42	0	0	1	42	-42	0	1
Фінансові витрати	560	495	0	0	0	-65	-495	0	0
Втрати від участі в капіталі	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Інші витрати	8	8	0	0	0	0	-8	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	2233	5112	2259	286	2654,7	2879	-2853	-1973	2368,7
Витрати (дохід) з податку на прибуток	0	518	406	0	477,7	518	-112	-406	477,7
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	2233	4594	1853	286	2177	2361	-2741	-1567	1891

Аналіз фінансових результатів ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки, представлений у таблиці 2.5, відображає, що чистий дохід від реалізації продукції зріс на 6081 тис. грн у 2020 році, однак у 2021 і 2022 роках знизився, досягнувши найнижчого показника у 2022 році — 14,409 тис. грн. У 2023 році виручка різко зросла на 11,742.7 тис. грн, відновлюючи своє зростання.

Собівартість реалізованої продукції також зросла, особливо в 2020 році на 4043 тис. грн, проте зменшилася в 2021 і 2022 роках, перед різким підвищенням на 10,630 тис. грн у 2023 році. Це може свідчити про зміни у структурі витрат або ефективності виробництва.

Валовий прибуток у 2020 році збільшився на 2038 тис. грн, але знизився на 3938 тис. грн у 2021 році, продовжуючи падіння у 2022 році, проте у 2023 році показав незначне зростання на 1112.7 тис. грн.

Витрати на збут різко знизилися у 2020 році на 1437 тис. грн, залишаючись відносно стабільними до 2023 року. Інші операційні витрати показали значне зниження у 2021 році на 1178 тис. грн, проте зросли у 2022 і 2023 роках.

Фінансовий результат від операційної діяльності досяг піку в 2020 році з 5572 тис. грн, проте різко знизився в наступні роки, знову зрісши на 2367.7 тис. грн у 2023 році. Ці фінансові показники свідчать про змішані тенденції із певними періодами зростання і викликами, що потребують стратегічного підходу до управління витратами та доходами для стабілізації і довгострокового розвитку підприємства.

В таблиці 2.6 розглянемо основні показники ліквідності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь".

Таблиця 2.6

Аналіз ліквідності

ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 роки.

ПОКАЗНИКИ	НОРМАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ	Дані за звітний період, тис. грн..					Абсолютне відхилення			
		2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Коеф. автономії	0,4 – 0,6	0,23	0,26	0,26	0,22	0,15	0,06	0,14	-0,21	-0,07
Коеф. фінансової залежності	1,67 - 2,5	4,32	3,45	2,31	4,48	6,61	-0,87	-1,13	2,16	2,13
Коеф. фінансової стійкості	>1 (абсолютна фінансова стійкість) = 1 (нормальна фінансова стійкість) <1 (кризове становище)	0,44	0,74	0,70	0,37	0,27	0,30	-0,03	-0,33	-0,10
Коеф. поточної ліквідності	1 - 3	3,64	3,57	4,62	4,35	0,63	-0,07	1,05	-0,27	-3,72

За результатами здійсненого аналізу ліквідності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" за 2019-2023 можемо відслідкувати, що коефіцієнт автономії, який повинен знаходитись у діапазоні 0,4–0,6, залишався впродовж досліджуваного періоду нижче нормативного значення. Це може свідчити про слабку капіталізацію компанії та можливу залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Нормативне значення коефіцієнта фінансової залежності має бути між 1,67 та 2,5, за результатами аналізу бачимо, що фактично він значно перевищував нормативи, починаючи з 2019 року, коли він становив 4,32, і зріс до 6,61 у 2023 році.

Коефіцієнт фінансової стійкості із значення 0,44 у 2019 році, яке вже вказувало на кризовий фінансовий стан, досягнув 0,74 у 2020, що свідчило про нормальні умови. Проте знижений до 0,27 до 2023 року, він знову підкреслює наявність кризових умов, що може вимагати посиленого управління фінансами для підвищення стабільності. Коефіцієнт поточної ліквідності (норматив 1–3) значно перевищував межі у 2019 році з 3,64, підвищившись до 4,62 в 2021 році, після чого знизився до 0,63 у 2023 році. Зростання у 2019-2021 роках вказували на певну незалежність від короткострокових зобов'язань, тоді як різке зниження в 2023 році може свідчити про вразливість підприємства перед поточними зобов'язаннями.

Отримані результати фінансової оцінки ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" показано у динаміці на рис. 2.4.

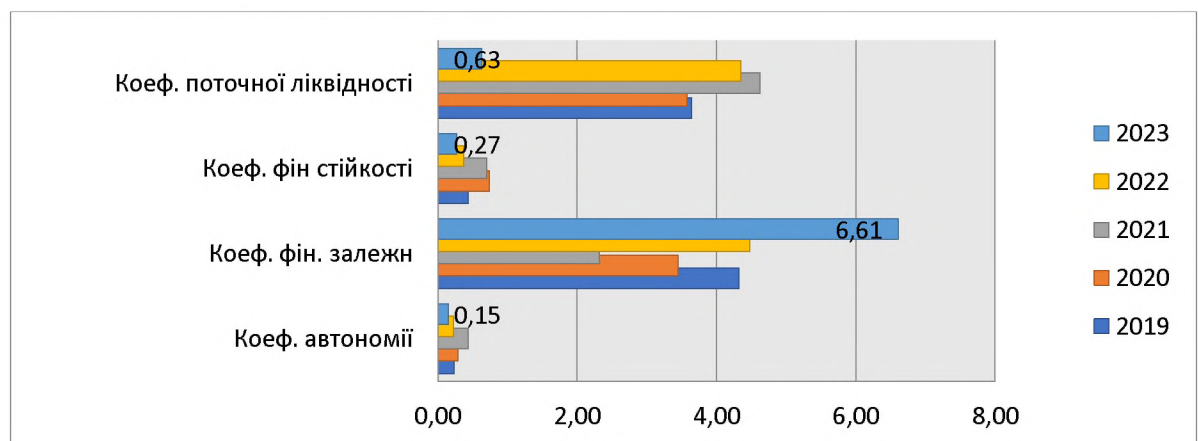

Рис.2.4. Показники ліквідності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" 2019-2023 рр., %.

Загалом, аналіз ліквідності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" вказує на значну залежність від позикових коштів, кризовий стан підприємства, а також на нестабільність позицій з ліквідністю. Для вирішення цих проблем підприємству, ймовірно, слід зосередитися на підвищенні капіталізації та оптимізації структури фінансування. Ці аспекти потребують подальшої уваги для забезпечення стійкого розвитку та зменшення ризиків, пов'язаних з зовнішніми фінансовими залежностями. Наступним кроком є детальний розгляд фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", що дозволить оцінити продуктивність та ефективність підприємства в умовах існуючого ринкового середовища (див. табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Фінансово-економічні показники діяльності
ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"**

ПОКАЗНИКИ	Дані за звітний період, тис. грн.					Абсолютне відхилення			
	2019	2020	2021	2022	2023	2020р. від 2019р	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2023р. від 2022р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	17246	23327	16188	14409	26151,7	6081	-7139	-1779	11742,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	9950	13993	10792	10698	21328	4043	-3201	-94	10630
Валовий прибуток (збиток), тис.грн.	7296	9334	5396	3711	4823,7	2038	-3938	-1685	1112,7
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис.грн.	2233	4594	1853	286	2177	2361	-2741	-1567	1891
Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис. грн.	0	518	406	0	477,7	518	-112	-406	477,7
Рентабельність реал. прод., %	12,95	19,69	11,45	1,98	8,32	6,75	-8,25	-9,46	6,34
Фонд оплати праці, тис.грн.	3977	4747	4300	3568	4257	770	-447	-732	-3568
Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	27	30	29	26	26	3	-1	-3	0
Середньомісячна заробітна плата одного працюючого, грн.	12274	13186	12356	11435	17128	912	-830	-921	5693

продовження табл. 2.7

Продуктивність праці, тис.грн./ос.	638,74	777,57	558,21	554,19	1005,83	138,83	-219,36	-4,01	451,64
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	6719	6023	11350	16588	36482,2	-696	5327	5238	19894,2
Фондовіддача, грн./грн.	2,57	3,873	1,43	0,87	0,72	1,31	-2,45	-0,56	-0,15
Фондомісткість, грн./грн.	0,39	0,26	0,70	1,15	1,40	-0,13	0,44	0,45	0,24
Фондоозброєність, грн./грн.	248,85	200,77	391,38	638,00	1403,16	-48,09	190,61	246,62	765,16
Середньорічна вартість оборотних активів, тис.грн.	91122	115910	143063	167746	46202	24788	27153	24683	-121544
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,19	0,20	0,11	0,09	0,57	0,01	-0,09	-0,03	0,48
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	5,28	4,97	8,84	11,64	1,77	-0,31	3,87	2,80	-9,88
Тривалість обороту, дні	1902,12	1788,81	3181,53	4191,03	636,01	-	113,31	1392,72	1009,50
Середньорічна вартість кредиторської заборгованості, тис.грн.	21212,5	29806	31700	39285	15512	8593,5	1894	7585	-23773
Середньорічна вартість дебіторської заборгованості, тис.грн.	9356	12252	37178	34424	15512	2896	24926	-2754	-18912
Коеф. оборотності дебіторської заборгованості	1,84	1,90	0,44	0,42	1,69	0,06	-1,47	-0,02	1,27
Коеф. оборотності кредиторської заборгованості	0,81	0,78	0,51	0,37	1,69	-0,03	-0,27	-0,14	1,32
Власний капітал, тис.грн.	10256	14850	14400	13685	15239	4594	-450	-715	1554
Загальна вартість активів, тис. грн.	44276	51207	33330	61292	100700	6931	-17877	27962	39408
Коеф. автономії	0,23	0,29	0,43	0,22	0,15	0,06	0,14	-0,21	-0,07
Коеф. фінансової залежності	4,32	3,45	2,31	4,48	6,61	-0,87	-1,13	2,16	2,13
Коеф. фінансової стійкості	0,44	0,74	0,70	0,37	0,27	0,30	-0,03	-0,33	-0,10
Коеф. поточної ліквідності	3,64	3,57	4,62	4,35	0,63	-0,07	1,05	-0,27	-3,72

На основі аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" (див. табл. 2.7) за 2019-2023 роки можемо

узагальнити, що впродовж аналізованого періоду ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" зіткнулася зі змішаними тенденціями у своїй господарській діяльності. Незважаючи на деякі виклики, підприємство продовжує вкладати зусилля в покращення своїх фінансів і операційної ефективності.

Чистий дохід від реалізації показав значне зростання в 2020 і 2023 роках, що свідчить про позитивні тенденції щодо ринкової діяльності. Однак собівартість реалізованої продукції збільшувалася більш швидкими темпами в 2023 році, що вплинуло на валовий прибуток у бік скорочення. Незважаючи на це, у 2023 році підприємству вдалося покращити цей показник порівняно з попереднім роком.

Продуктивність праці демонструвала покращення в 2023 році, що свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів. А також, середньомісячна заробітна плата зазнала різких змін, зростаючи до 17,128 грн у 2023 році.

Показники рентабельності, такі як рентабельність реалізованої продукції, показали зростання в 2020 році, але загалом залишаються нижчими від бажаного рівня як у 2022 році, так і в довгостроковій перспективі. У сфері оборотності оборотних активів і заборгованостей спостерігалися значні коливання, що вказувало на нестабільність управління оборотними коштами. Тривалість обороту значно скоротилася в 2023 році, що є показником ефективнішого управління активами останнім часом.

Фінансові коефіцієнти в 2023 році сигналізували про підвищену фінансову навантаженість і залежність від зовнішніх джерел фінансування, що може вплинути на загальну стабільність компанії в довгостроковій перспективі.

Отже, аналіз фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" показує, що компанія переживає змішаний період із певними позитивними змінами, але ще потребує вдосконалення стратегій управління капіталом і ресурсами для підвищення своєї фінансової стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

2.2. Практичні аспекти ведення обліку грошових коштів в ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

У процесі фінансово-господарської діяльності ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" активно відбувається обмін грошовими коштами, які можуть здійснюватися як у готівковій, так і безготівковій формі. Часто підприємству потрібні готівкові кошти для виплати заробітної плати працівникам, виконання термінових розрахунків із бізнес-партнерами, або для покриття витрат, понесених підзвітними особами. Операції з готівкою, враховуючи їхню абсолютну ліквідність, можуть підлягати зловживанням. Тому важливо, щоб керівництво ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" постійно контролювало своєчасне і правильне оформлення документів про рух готівкових коштів, зокрема касових операцій, та регулярно перевіряло наявність грошових коштів у касі через інвентаризацію.

Серед найбільш поширених форм готівкових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" виділяється готівка в касі, яка призначена для забезпечення власних потреб у веденні бізнесу. Зберігання, надходження та видача готівкових коштів, а також оформлення відповідних операцій відбуваються з урахуванням Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України № 148 від 29 грудня 2017 року. Хоча у цьому нормативному акті не використовується пряме поняття "касової готівки", він трактує готівку як грошові знаки в національній валюті України, включаючи обігові банкноти та монети, які є офіційними платіжними засобами [45].

Для здійснення готівкових розрахунків ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" повинна обладнати касу відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні. Каса є місцем, призначеним для прийняття, видачі та зберігання готівкових коштів, інших грошових цінностей та касових документів підприємства. Керівництво ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" відповідає за забезпечення надійного зберігання коштів у касі. У разі недостатнього забезпечення

умов для зберігання та транспортування готівки, відповідальність несе керівник підприємства згідно з чинним законодавством (див рис. 2.7).

Рис.2.5 Рух готівки та умови її оприбуткування до каси підприємства

Підприємство зберігає готівкові кошти в касі в межах встановленого ліміту. Ліміт залишку готівкових коштів — це максимальна сума, яка може залишатися в касі поза робочий час для забезпечення діяльності на початку наступного дня.

Документ, що регулює порядок визначення ліміту в касі ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" а також строки здачі готівки, — це Положення про ведення касових операцій. Цей розрахунок оформлюється у довільній формі та додається до наказу підприємства про затвердження ліміту. Існують два способи для обчислення ліміту каси, один з яких підприємство може обрати: на підставі середньоденної виплати готівки з каси або на підставі середньоденного надходження готівки в касу. Ці два методи розрахунку наведені на рис. 3.

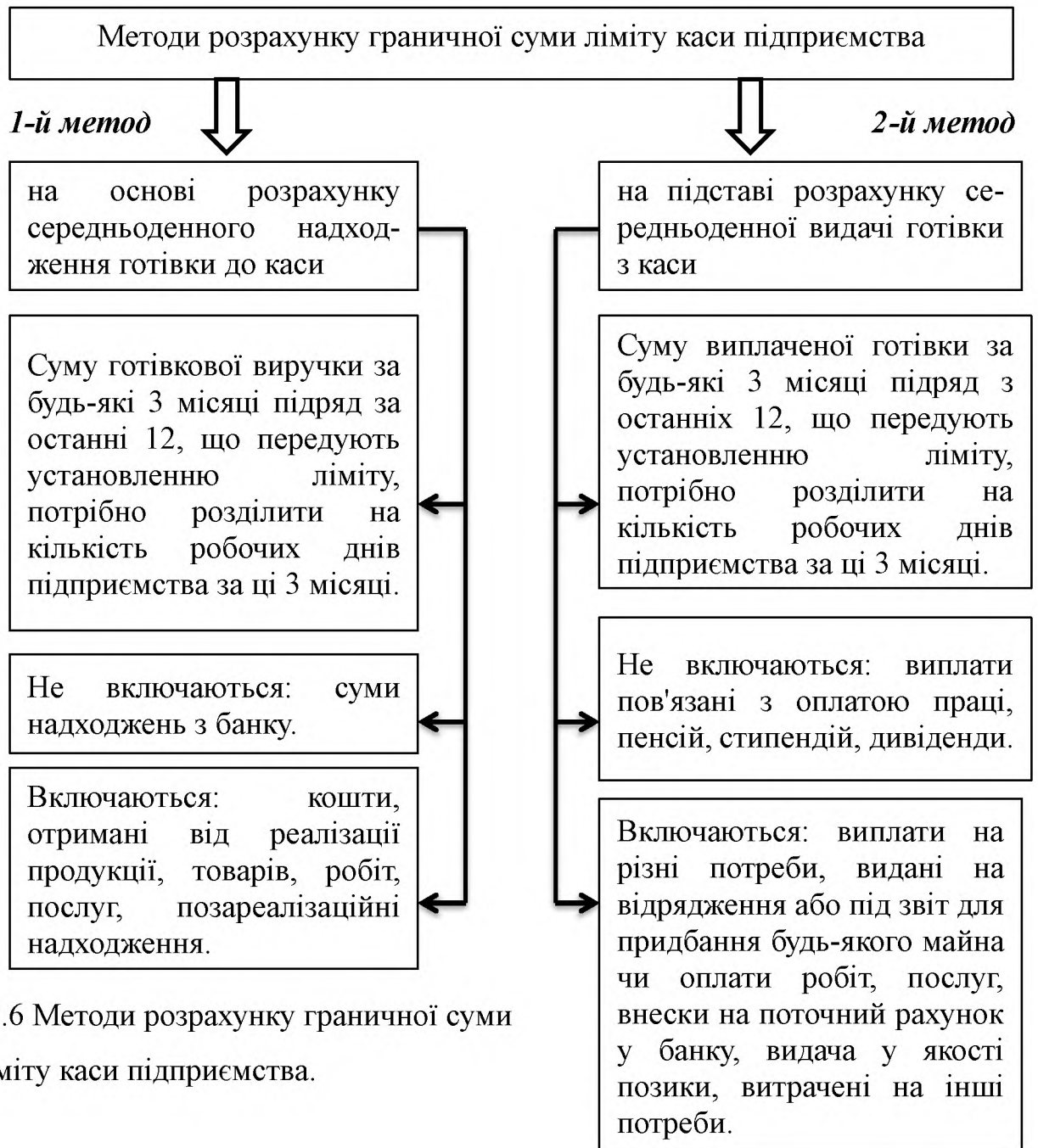

Рис.2.6 Методи розрахунку граничної суми ліміту каси підприємства.

Процес обчислення ліміту будується таким чином, що загальна сума готівкових виплат або надходжень за обраний розрахунковий період, наприклад, місяць, ділиться на кількість робочих днів у цьому періоді. ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" має право самостійно визначати розрахунковий період для цього процесу.

Законодавство суворо забороняє зберігати в касі (сейфі або шафі, закритій на ключ) цінності, які не належать власне підприємству. Особисті гроші касира або інших осіб не повинні бути розміщені в касі підприємства. Касир зобов'язаний дотримуватися касової дисципліни, яка є сукупністю правил приймання, зберігання та видачі готівки, визначених внутрішніми документами підприємства, Положенням № 148 та іншими актами Національного банку України [30].

На ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" був виданий наказ про касову дисципліну для посилення контролю за дотриманням встановлених правил. Це є частиною внутрішньої документації компанії. Що стосується зовнішніх аспектів, важливо дотримуватися ліміту каси, який підприємство встановлює самостійно шляхом розрахунку допустимого залишку готівки в касі. Це сприяє підвищенню рівня відповідальності та організованості в управлінні готівковими ресурсами.

Розрахунки готівкою, які здійснюються безпосередньо в касі ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", відповідно документуються за допомогою прибуткових (ПКО) і видаткових (ВКО) касових ордерів. Оформлення ПКО, квитанцій до них, а також видаткових документів є обов'язком бухгалтерії підприємства. Ці документи забезпечують належний облік готівкових операцій і сприяють підтриманню високих стандартів касової дисципліни. Організована схема документування касових операцій надає змогу прозоро контролювати всі грошові транзакції в межах підприємства. Схема документування касових операцій наведена на рис.2.7.

Рис. 2.7. Схема документування касових операцій

Для систематизованого обліку наявності та руху грошових коштів у касі ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" призначений рахунок 30 «Готівка». Цей рахунок включає кілька субрахунків: 301 «Готівка в національній валюті» та 302 «Готівка в іноземній валюті». Рахунок 30 є активним і балансовим, використовується для обліку господарських засобів підприємства. Надходження коштів до каси відображається за дебетом цього рахунка, а їх виплати — за кредитом. Аналітичний облік може вестись за кожною операційною касою або касиром, що дозволяє здійснювати контроль і збереження майна власника, а також відстежувати рух коштів за видами валют [47].

Узагальнені дані за місяць обліковуються в оборотній відомості по рахунку 30 «Готівка». Типові кореспонденції рахунків, які використовуються при обліку касових операцій, наведені в таблиці 2.8. Це дозволяє підтримувати прозорість і чіткість в облікових процесах, забезпечуючи належний контроль за грошовими потоками на підприємстві.

Таблиця 2.8.

Типові кореспонденції рахунків, що застосовуються при
обліку касових операцій [39]

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рах-в	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	Надходження готівки з банку	30	31
2.	Одержано готівку в погашення одержаних раніше векселів	30	34
3.	Надходження готівки від покупця в погашення заборгованості за товари, роботи і надані послуги	30	36
4.	Придбано за готівку грошові документи	33	30
5.	Одержано готівку (грошові документи) від винної особи, підзвітних осіб, працівників в погашення раніше виданої безвідсоткової позики	30, 33	37
6.	Отримано готівкою безповоротну фінансову допомогу	30	425
7.	Отримано готівкою цільове фінансування з бюджету	30	48
8.	Оприбутковано фінансову допомогу на зворотній основі	30	55
9.	Оприбуткована в касу позика банку	30	50, 60
10.	Отримані дивіденди від асоційованих, дочірніх підприємств	30	373
11.	Отримані кошти від продажу власних акцій	30, 33	45
12.	Повернуто зарплату, зайво видану працівникам	30	66
13.	Одержано в касу виручку за реалізовану продукцію, товари, послуги	30	70
14.	Одержано готівку від реалізації необоротних активів	30	742
15.	Одержано готівку від реалізації інших оборотних активів	30	712
16.	Одержано готівкою штрафи, пені, неустойки	30	715
17.	Одержано дивіденди та відсотки від інших підприємств	30	73
18.	Передано готівку на рахунок у банку	31	30
19.	Передано готівку інкасатору, відправлено через поштове відділення для наступного зарахування на рахунок банку	333	30
20.	Зарахування готівки. Внесеної інкасатором, відправленої через поштове відділення, на рахунок банку	31	333
21.	Виплачено зарплату працівникам підприємства	66	30
22.	Видано готівкою безвідсоткову позику працівнику, підзвітній особі, виплачено аліменти	37	30,33
23.	Погашено готівкою заборгованість перед постачальниками і підрядниками	63	30
24.	Видано працівникам проїзні квитки, путівки в рахунок заробітної плати	66	33
25.	Оплачено готівкою витрати на монтаж або ремонт основних засобів	15	30,33
26.	Здійснено передоплату за періодичні видання	39	30
27.	Викуплено власні акції	45	30
28.	Погашено раніше виданий вексель	61,62	30

продовження табл. 2.8

29.	Погашено заборгованість перед соціальними фондами	65	30
30.	Виплачені дивіденди	67	30
31.	Списано вартість грошових документів на витрати	92, 93, 949	331, 332
32.	Виявлено надлишки грошових коштів в результаті інвентаризації	30, 33	719
33.	Відображено суму нестачі грошових коштів у касі, яку не відшкодовує матеріально-відповідальна особа	947	30, 33
34.	Відображено суму нестачі, виявлену при інвентаризації каси	375	30, 33
35.	Погашено нестачу готівки грошовими коштами (касиром чи іншою матеріально-відповідальною особою)	30, 33	375

Безготівкові розрахунки регулюються Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, яка визначає принципи організації безготівкових розрахунків та встановлює загальні правила та процедури, яких повинні дотримуватися учасники фінансових відносин під час здійснення таких розрахунків.

Безготівкові розрахунки на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" вимагають скрупульозного дотримання встановлених нормативних вимог, щоб забезпечити своєчасність платежів і мінімізувати ризики, пов'язані з використанням готівкових коштів. Використання безготівкових розрахунків дає змогу підприємству не тільки оптимізувати свої фінансові операції та зменшити витрати на обробку готівки, а й підвищити рівень безпеки транзакцій [56].

Нові форми та напрями безготівкових розрахунків зазнають значного зростання, зокрема, активно розвиваються карткові проекти, які стають все більш поширеними. Розрахункова система являє собою комплекс інструментів, що застосовуються в господарській діяльності підприємств для здійснення взаєморозрахунків. Ефективна та надійна система платежів є основою успішного функціонування бізнесу, забезпечуючи оперативність і точність фінансових транзакцій.

Підприємства можуть вибирати найбільш підходящу форму розрахунків з урахуванням особливостей своєї діяльності та специфіки взаємовідносин з контрагентами. Це можливо за умови укладення угоди з банком, яка забезпечує специфічні потреби підприємства у фінансових операціях, сприяючи їх ефективній реалізації [60].

ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" відкрило основний поточний рахунок у банківській установі, підписавши угоду про обслуговування з банком, для зберігання грошових коштів та виконання всіх видів операцій, що відповідають чинному законодавству України. Платежі здійснюються банком за дорученням підприємства шляхом зняття коштів з його рахунку та зарахування їх на рахунок вказаного отримувача.

Однією з найпоширеніших форм безготівкових розрахунків, що застосовується при взаєморозрахунках між клієнтами ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", є платіжне доручення. Воно використовується для проведення розрахунків як за товарними, так і за нетоварними платежами. Зокрема, за допомогою платіжного доручення здійснюється оплата рахунків постачальників, перерахування авансів або попередніх оплат, а також перекази коштів до бюджету.

Корпоративна банківська платіжна картка є важливим інструментом у фінансовій діяльності підприємства, виконуючи роль універсального платіжного засобу. Ця картка, виготовлена у вигляді пластикової або іншого типу картки, надає суб'єкту підприємницької діяльності можливість здійснювати перекази коштів безпосередньо з рахунку платника. Окрім того, вона дає змогу отримувати грошові кошти через каси банку, пункти обміну валют та банківські автомати [63].

Синтетичний облік безготівкових розрахунків здійснюється через рахунок 31 «Рахунки в банках», який має такі субрахунки:

1. 311 «Поточні рахунки в національній валюті»: використовується для обліку коштів, які знаходяться на рахунках у національній валюті, що акумулюють залишки на поточних рахунках.

2. 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»: веде облік коштів на рахунках в іноземній валюті, що слугують для міжнародних розрахунків та операцій з іноземними партнерами.
3. 313 «Інші рахунки в банках»: можуть створюватися для обліку специфічних видів рахунків, таких як депозитні або спеціальні рахунки [69].

Ці субрахунки дозволяють детально відстежувати рух безготівкових коштів підприємства, забезпечуючи точність і прозорість в облікових процесах, що є основою для ефективного фінансового управління.

Таблиця 2.9.

Кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на рахунках банку

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рах-в	
		Дебет	Кредит
1	2	3	4
1.	До каси з поточного рахунку отримано кошти	301	311
2.	Передано готівку для зарахування на поточний рахунок	311	301
3.	Зараховано внески засновників до статутного капіталу підприємства	311	46
4.	Зараховано кошти від покупців та замовників	311	361
5.	Зараховано кошти в погашення заборгованості з відшкодування збитків	311	375
6.	Зараховано отримані аванси	311	681
7.	Зараховано кошти від різних дебіторів	311	377
8.	Помилково зараховано банком суму	311	374
9.	Зараховано короткостроковий кредит банку	311	601
10.	Зараховано довгостроковий кредит банку	311	501
11.	Перераховано суми на погашення заборгованості постачальнику	631	311
12.	Перераховано в бюджет податки і платежі	64	311
13.	Перераховано дивіденди власникам акцій	671	311
14.	Погашено довгострокову позику банку	501	311
15.	Погашено короткострокову позику банку	601	311

Дані щодо наявності та руху грошових коштів накопичуються на рахунках бухгалтерії ПрАТ "Агрофірма "Провесінь". Далі ці дані, через систему облікових реєстрів, узагальнюються у фінансовій та управлінській звітності підприємства. Центральне місце в цій звітності займає звіт про рух грошових коштів, що має

ключову роль у забезпеченні підприємства достатніми ресурсами для його ефективного функціонування, також готівкові еквіваленти є важливими напрямками для фінансових інвестицій.

Загальна ефективність системи бухгалтерського обліку і аудиту грошових коштів формується шляхом інтеграції різних етапів, таких як спостереження, вимірювання, реєстрація та зберігання даних, їх групування та узагальнення, а також активна підтримка у процесах здійснення господарських операцій. Це включає вимірювання результатів руху коштів, документальне фіксування їх наявності і переміщення, заповнення реєстрів обліку та формування звітності, яку використовують для прийняття стратегічних рішень у процесі управління фінансовими ресурсами підприємства. Таким чином, ефективно побудована система аудиту та обліку не тільки відстежує фінансові потоки, але й підтримує стратегічне управління ними [79].

2.3. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку на на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" та їх практичне застосування

На ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" впровадження автоматизованих інформаційних систем обліку на основі комп'ютеризації бухгалтерського обліку стало ключовим чинником, що сприяє своєчасному наданню облікової інформації власникам, бухгалтерам, інвесторам та іншим зацікавленим користувачам.

Сучасне програмне забезпечення дозволяє підприємству повністю автоматизувати процес обліку. Цей процес починається з моменту введення даних з первинних документів і включає автоматизоване формування проводок, заповнення відповідних реєстрів обліку та формування звітних форм документів. По суті, сучасний бухгалтер на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" лише вводить інформацію з первинних документів, щоб отримати на виході необхідний документ або звіт, а решту роботи виконує спеціалізована комп'ютерна програма [48].

В умовах автоматизованих інформаційних систем, які впроваджені на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", облік охоплює широкий спектр завдань по всіх розділах бухгалтерського обліку і синтетичних рахунків, зокрема і облік грошових коштів. Основною метою цього комплексу завдань є також і відстеження наявності та руху грошових коштів на поточному рахунку, в касі, а також управління обліком розрахунків з підзвітними особами, дебіторами та кредиторами. Вихідна інформація включає залишки грошових коштів в касі, на поточному рахунку, та оборот по кредиту рахунку протягом періоду. Вхідна інформація для контролю грошових коштів містить залишок коштів в касі, на поточному рахунку, в підзвіті на початок періоду, а також надходження, витрати і повернення коштів, що об'єднані та використовуються за єдиною класифікацією і технологією.

Автоматизована обробка даних на підприємстві забезпечує виконання таких завдань:

- проведення безготівкових і готівкових розрахункових операцій;
- документування операцій з руху грошових коштів і відображення їх на рахунках обліку;
- автоматизована обробка інформації про грошові кошти в реєстрах бухгалтерського обліку та фінансової звітності;
- контроль за дотриманням касової дисципліни;
- інвентаризація грошових коштів і відображення результатів інвентаризації на розрахунках обліку [67].

Ці функції сприяють підвищенню точності, продуктивності та ефективності управління фінансами, що є надзвичайно важливим для стабільного і успішного функціонування підприємства на ринку.

Основною метою впровадження комп'ютерної системи для обліку грошових коштів у загальну інформаційну систему підприємства, таку як ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", є надання керівництву підприємства достовірної фінансової

інформації. Така інформація є критичною для прийняття обґрунтованих управлінських рішень при виборі різних варіантів використання грошових ресурсів.

Процеси надходження і списання коштів автоматизуються і забезпечують реєстрацію відповідних операцій за допомогою первинних документів, таких як “Прибутковий касовий ордер” (див. рис. 2.8) та “Видатковий касовий ордер” (див. рис. 2.9.). Це дає можливість оперативно і точно фіксувати рух фінансових потоків, що є основою для ефективного контролю за грошовими ресурсами підприємства. Автоматизовані рішення допомагають суттєво скоротити час на обробку даних і забезпечують більш гнучке та точне управління фінансами, що в умовах динамічного ринкового середовища стає важливою конкурентною перевагою.

Business automation software for accounting (training, edition 2.1 (BAF, учбова версія))

Початкова сторінка | Календар бухгалтера | Касові документи | Касова книга за 30 листопада 2024 р. | Організації | Прибутковий касовий ордер (створення) *

← → Прибутковий касовий ордер (створення) * | Ще - ?

Провести та закрити | Залісати | Провести | Створити на підставі | Прибутковий касовий ордер (КО-1)

Вид операції: **Дослідження та послуги** | Номер ордеру: |

Номер: | від: 30.11.2024 00:00:00 | Рахунок: 301 |

Контрагент: ТзОВ "Оптмакс" | Сума: 0.00 | Валюта: грн |

Реалізувати платіжку | Друк

Додати | Ще -

N	Договір / Стаття РГК	Сума	Документ розрахунків	ПДВ	Рахунок розрахунків	Тара
1	Основний договір			20%	631	☐
					3711	

Коментар: | Відповідальний: <Не зазначений>

Рис. 2.8 Оформлення прибуткового касового ордеру у програмі «BAS Бухгалтерія» на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Рис. 2.9 Оформлення видаткового касового ордера у програмі «BAS Бухгалтерія» на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Завдяки автоматизованій системі обліку на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", кожен проведений первинний документ миттєво відображає всі необхідні дані в реєстрах бухгалтерського обліку. Це означає, що журнал касових документів може автоматично формуватися за будь-який обраний період, відображаючи детальну інформацію про кожну грошову операцію.

Дані про залишки коштів на рахунках, представлені в хронологічному порядку за окремими грошовими документами, систематизуються у звітній картці рахунка. На вкладці "Настройка" можливо задати налаштування для відбору даних щодо конкретного рахунка підприємства. Зведена інформація про рух коштів за банківськими рахунками відображається у звіті «Аналіз субконто по виду субконто банківські рахунки». Однак найбільш важливу інформацію про джерела та напрями руху коштів можна отримати завдяки належній організації додаткового субконто, досліджуючи субконто «Статті руху грошових коштів».

Таким чином, ефективність роботи бухгалтера на підприємстві значно підвищується завдяки інформатизації та автоматизації документообігу. Це дозволяє швидко накопичувати бази даних щодо результатів господарської діяльності, а

також використовувати їх для формування, редагування і друкування вихідних документів та звітів. Використання комп'ютерних інформаційних технологій для обліку грошових коштів забезпечує оперативність процесів і сприяє підвищенню платоспроможності підприємства, що є ключовим фактором його стабільного функціонування на ринку.

Висновки до розділу 2

У другому розділі дипломної роботи було розглянуто ряд важливих аспектів, що стосуються фінансово-економічного стану, облікових процедур і технологічних впроваджень на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь". Аналіз фінансово-економічного стану підприємства показав його здатність адаптуватися до динамічного ринкового середовища. Незважаючи на певні виклики з ліквідністю та залежністю від зовнішніх фінансових джерел, компанія демонструє стійкі зусилля у напрямку покращення фінансових показників. Це відображається у значному оновленні основних та оборотних активів, яке надає можливості для подальшого зростання та розвитку.

У ході розгляду практичних аспектів ведення обліку грошових коштів було виявлено, що ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" успішно впроваджує сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами. Надійна організація касових операцій і безготівкових розрахунків дозволяє знизити ризики та підвищити ефективність управління.

Підприємство активно використовує сучасні комп'ютерні технології для автоматизації облікових процесів. Це знижує навантаження на бухгалтерський персонал і підвищує точність та оперативність обліку. Інформатизація та автоматизація документообігу сприяють суттєвому підвищенню продуктивності та забезпечують актуальність даних для прийняття управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПрАТ «АГРОФІРМА «ПРОВЕСІНЬ»

3.1 Мета, зміст, завдання та джерела інформації аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Аудит грає ключову роль у системі управління грошовими коштами, забезпечуючи додатковий контроль за їх належною обліковою організацією, своєчасним рухом і раціональним використанням у виробничо-господарській діяльності підприємства. Ця процедура переслідує мету перевірки доходів і витрат, а також підтвердження правильності облікових методів, аби вони були в повній відповідності з чинним законодавством.

Аудит грошових коштів охоплює всебічний аналіз і перевірку фінансових операцій підприємства, що включають облік і рух готівкових та безготівкових коштів. Він спрямований на підтвердження достовірності та повноти фінансової звітності, оцінку відповідності облікових процедур чинним законодавчим та нормативним вимогам. Зміст аудиту грошових коштів включає перевірку правильності оформлення первинних документів, своєчасності відображення господарських операцій у облікових регістрах, наявності та збереження готівкових коштів відповідно до встановлених лімітів. Крім того, аудит охоплює оцінку ефективності внутрішнього контролю за використанням грошових ресурсів і виявлення можливих порушень, які можуть вплинути на фінансовий стан підприємства [76].

Метою аудиту касових операцій є встановлення незалежної думки аудитора щодо достовірності та об'єктивності відображення грошових операцій на підприємстві. Він має перевірити повноту оприбуткування, обґрунтованість цільового використання коштів, а також повноту й своєчасність відображення інформації про касові операції в зведених документах і облікових регістрах [64].

Основні завдання аудиту грошових коштів розглянемо на рисунку 3.1.

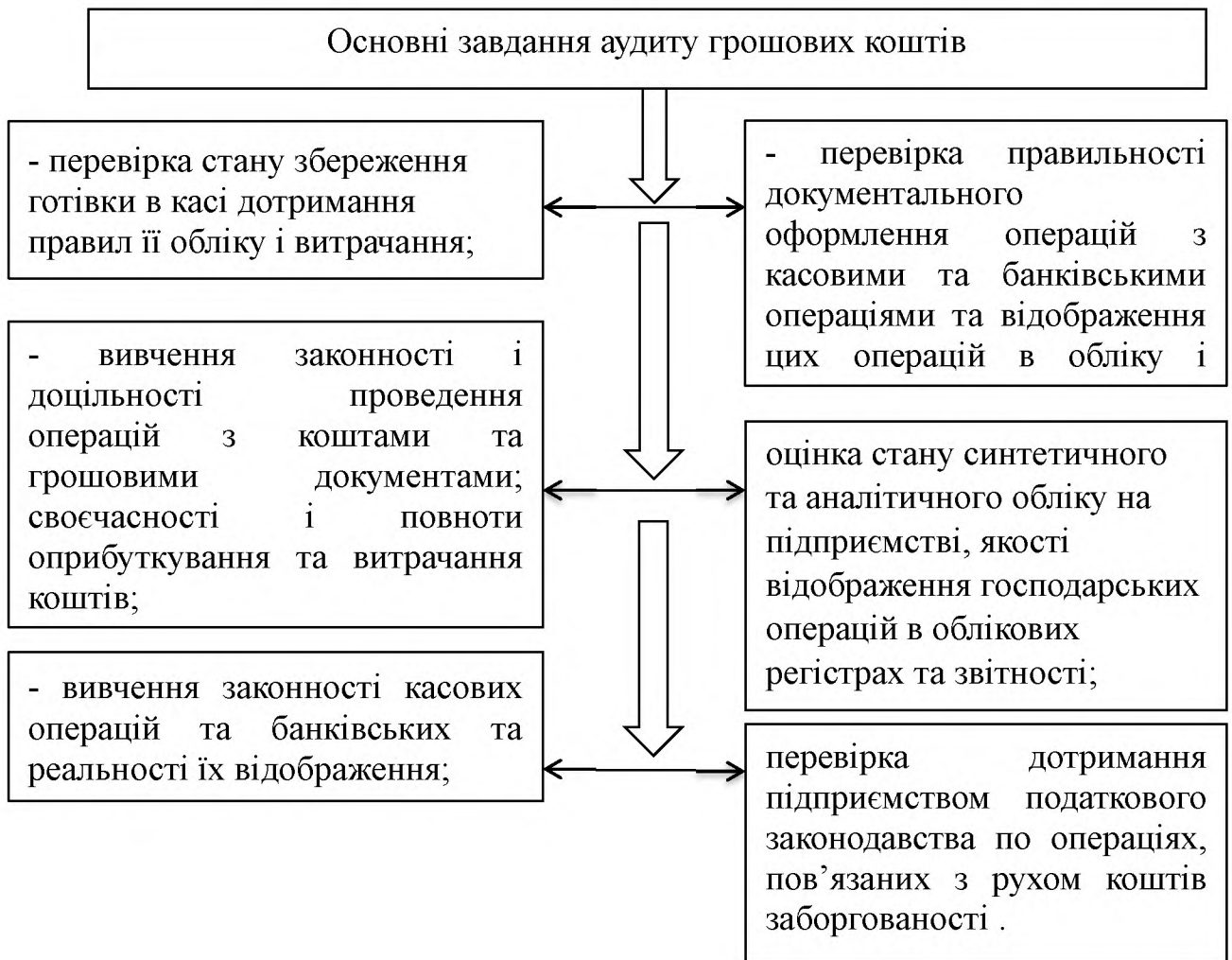

Рис. 3.1 Основні завдання аудиту грошових коштів

Предметом аудиту грошових коштів є різноманітні господарські процеси та операції, що передбачають рух фінансових ресурсів та інших активів підприємства, а також стосунки, що виникають при цьому як всередині підприємства, так і за його межами. Під час проведення аудиторської перевірки слід дотримуватись таких нормативних документів:

- Положення «Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні»;
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування».

Ці документи слугують основою для верифікації відповідності процедур руху грошових коштів та їх обліку нормативним вимогам.

Для проведення аудиту грошових коштів основними джерелами інформації є первинні документи, які можна згрупувати в таблиці наступним чином (див. табл. 3.1.)

Таблиця 3.1

Джерела інформації для аудиту грошових коштів

Група документів	Документ
Узагальнюючі реєстри обліку і звітності	Головна книга; Баланс підприємства (форма № I)
Синтетичні реєстри операцій з обліку грошових коштів	Журнал № 1, № 2; Відомості № 1а, № 2а
Аналітичні і первинні документи з обліку касових операцій	Касова книга; прибуткові і видаткові ордери; чеки на отримання готівки; виписки банку
Первинні документи обліку розрахунків з підзвітними особами	Авансові звіти; посвідчення на відрядження; виправдні документи; акти і відомості на закупівлю тощо
Зовнішні документи	Розрахунок ліміту готівки в касі

Крім цих документів, також важливими є звітні документи, такі як Звіт про рух грошових коштів (форма № 3), що забезпечують аудиторів комплексною інформацією про рух і залишки грошових коштів. Ці джерела є невід'ємною частиною процесу аудиту, оскільки вони надають достовірну базу даних для перевірки правильності та повноти облікових методів, які використовуються підприємством.

Під час перевірки касових операцій на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" аудитор має на меті оцінити правильність їх документального оформлення. Це включає перевірку повноти заповнення реквізитів у прибуткових та видаткових документах, обов'язкову реєстрацію прибуткових та видаткових ордерів, платіжних відомостей,

а також наявність підписів відповідальних осіб та отримувачів грошових коштів. Увага приділяється відсутності виправлень і підчисток у документах [60].

Аудитор вивчає звіти касира разом із первинними документами та касовою книгою, яка повинна бути правильно оформленою: пронумерованою, прошнурованою, опечатаною печаткою та вестись в єдиному екземплярі. Під час перевірки бухгалтерські документи можуть аналізуватися як у хронологічному порядку, так і за групами якісно однорідних господарських операцій. Хронологічний аналіз документів потребує досвідченого аудитора, який здатен враховувати різні касові, товарні та розрахункові операції з посиланням на відповідні законодавчі та нормативні акти.

З досвіду можна виділити низку типових помилок, які виявляються під час аудиту грошових коштів, таких як: відсутність підписів у первинних касових документах, недостатність підтверджуючих документів для складання видаткових касових ордерів, несвоєчасне звітування за підзвітними сумами, перевищення допустимого залишку готівки в касі, недотримання ліміту розрахунків готівкою між юридичними особами. Також часто зустрічаються арифметичні помилки в підрахунку оборотів, несвоєчасне оприбуткування готівки, одержаної з банку, та перерахування коштів без підтверджних первинних документів [54].

Таким чином, аудит грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" сприяє виявленню та усуненню таких порушень, забезпечуючи точність і відповідність фінансових процесів чинним вимогам.

3.2 Методичні прийоми проведення аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Ефективність аудиторської перевірки залежить від обраних підходів та інструментів, які дозволяють всебічно оцінити фінансові операції та їх відповідність чинному законодавству. В умовах складного ринкового середовища і зростаючих вимог до фінансової звітності, належна організація процесу аудиту стає ключовим елементом у підтримці довіри з боку інвесторів, партнерів і регулюючих органів. Розглянемо основні методи і прийоми, що застосовуються при аудиті грошових коштів, які допомагають виявляти існуючі недоліки та забезпечувати безперервний розвиток фінансових процесів на підприємстві [46].

Розглядаючи методичні прийоми аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь", важливо враховувати певні процедури, які сприятимуть підвищенню його ефективності та результативності. До таких процедур належать:

- своєчасний і всебічний аналіз результатів попередніх контрольних заходів;
- оцінка системи внутрішнього контролю на підприємстві;
- створення плану та програми аудиту грошових коштів на основі даних перевірки внутрішнього контролю;
- оперативне та ефективне проведення контрольних заходів для уникнення можливих порушень;
- забезпечення розумної економічності та простоти дій у процесі аудиту [44].

При плануванні етапів аудиторської перевірки грошових коштів важливо дотримуватись певної послідовності. На початковому етапі аудитор повинен ознайомитися з діяльністю підприємства, його засновницькими документами, визначити основні напрями перевірки та укласти договір на проведення аудиту.

На другому етапі доцільно провести детальний аналіз ефективності бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю на підприємстві. Наступним кроком (третій етап) є безпосередня перевірка активів підприємства,

аудит фінансової звітності та документальна перевірка рахунків бухгалтерського обліку.

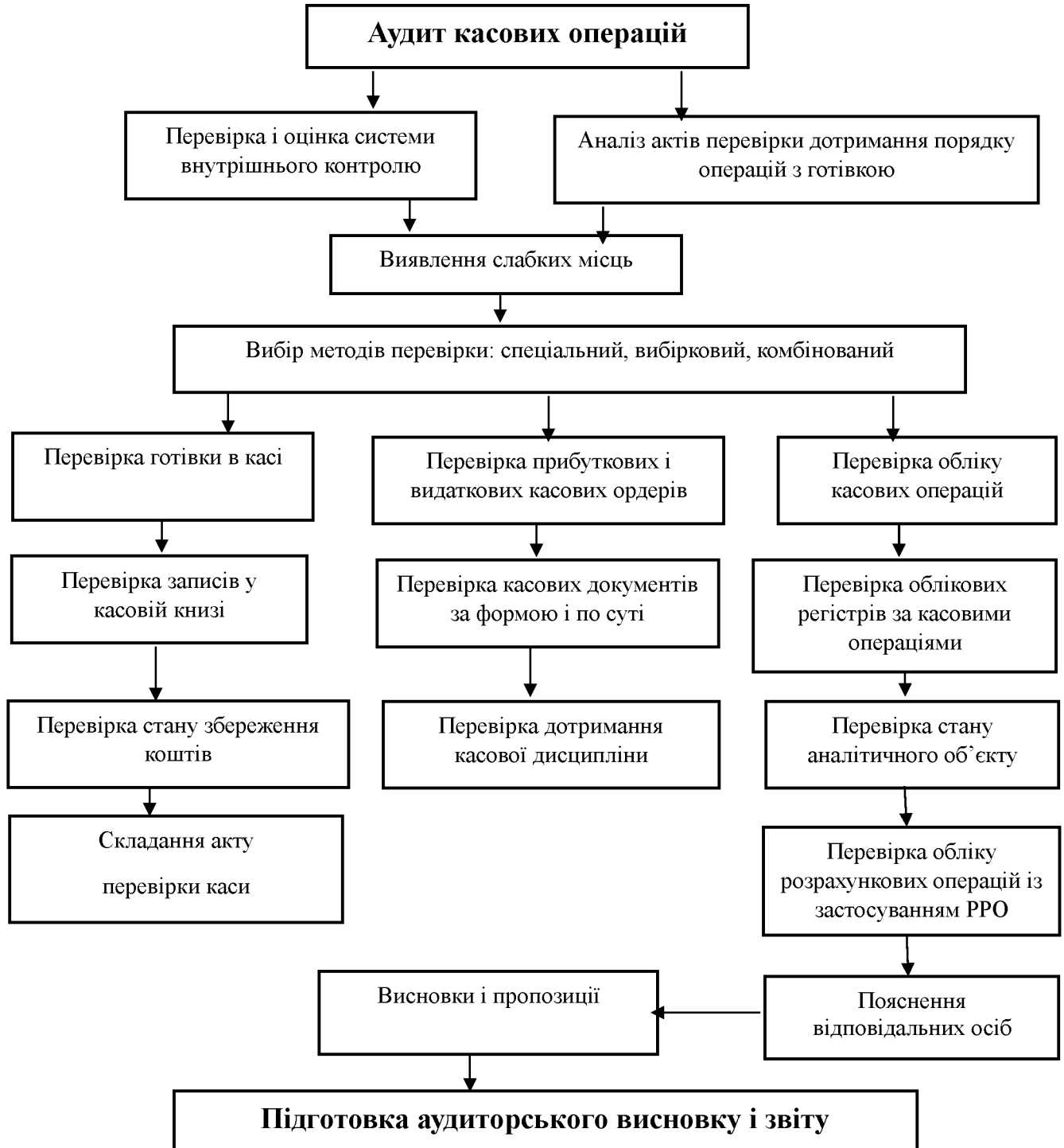

Рис. 3.2. Порядок проведення аудиту касових операцій

Крім того, аудитор може здійснювати вибіркові перевірки, забезпечуючи можливість перевірити відповідність отриманих результатів з даними підприємства. На завершальному етапі аудитор складає звіт про проведену перевірку, що підсумовує виявлення та надає рекомендації щодо покращення облікових та контрольних процесів на підприємстві.

Аудит обліку грошових коштів є незамінним елементом у формуванні об'єктивної думки про достовірність бухгалтерської звітності. Це пов'язано з тим, що бухгалтерський баланс містить інформацію про найбільш ліквідні активи підприємства. Рациональним підходом до планування аудиту грошових коштів є розпочати з тестування внутрішнього контролю готівково-розрахункових операцій. Такий підхід дозволяє виявити слабкі місця в обліковій системі та забезпечити належний контроль за грошовими потоками. Використання тесту внутрішнього контролю, як це передбачено в касових операціях, допомагає оцінити ефективність системи управління грошовими коштами, вчасно виявити недоліки та вжити заходів для їх усунення. Це дозволяє підвищити довіру до фінансової звітності та зміцнити фінансову дисципліну на підприємстві [44].

Таблиця 3.2

Тест внутрішнього контролю готівково-розрахункових операцій

№ з/п	Зміст питання	Оцінка результатів (варіанти відповідей)		
		Так	Ні	Інформація відсутня
1	Наявність договору з касиром про повну матеріальну відповідальність	+		
2	Наявність металевої шафи (сейфа) для зберігання коштів і їхніх еквівалентів	+		
3	Надання права підпису прибуткових і видаткових ордерів іншим особам, крім головного бухгалтера і керівника підприємства	+		
4	Наявність помилки пропуску або задвоєння у нумерації прибуткових і видаткових ордерів		+	
5	Наявність на підприємстві наказу керівника	+		

продовження табл. 3.2

	про періодичність перевірки готівки в касі			
6	Чи мали місце факти накладання на підприємство стягнень за порушення Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні?			+
7	Своєчасно та в повному обсязі оприбуткована готівка в касу підприємства	+		
8	Звіти по касі в національній валюті формуються: автоматизовано; вручну касиром	+		
9	Касові книги пронумеровані, прошнуровані й опечатані у встановленому порядку	+		
10	Дотримано ліміт залишку готівки в касі	+		

Після оцінки системи внутрішнього контролю на ПрАТ "Агрофірма "Провесін", аудитор переходить до розробки плану та програми аудиту готівково-розрахункових операцій. На цьому етапі важливо визначити, який методичний прийом організації аудиту буде використовуватися: комбінований, суцільний, вибірковий чи аналітичний. Методика проведення аудиту касових операцій узагальнена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Методика проведення аудиту касових операцій

№	Стадії перевірки	Джерела інформації	Процедура аудиту
1.	Організація збереження грошових коштів.	Договори з матеріально-відповідальними особами; наявність РРО та ін.	
2.	Раптова інвентаризація каси	Акт інвентаризації грошових коштів, розписка.	Перевірка і перерахунок усіх гршей та цінних паперів, що знаходяться в касі.
3.	Перевірка правильності та	Прибуткові касові ордери, видаткові касові	Перевірка: правильності заповнення касових

продовження таблиці 3.3.

	достовірності заповнення прибуткових та видаткових касових ордерів та порядку ведення касової книги	ордери, касова книга; журнал реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів.	ордерів (не допускаються виправлення, закреслення, тощо.) Реєстрації касових ордерів у журналі реєстрації касових документів; Наявності однієї касової книги на підприємстві; Порядку її ведення.
4.	Перевірка повноти оприбуткування готівки	Корінці чеків, виписки банків, прибуткові і видаткові касові ордери, касова книга, авнсові звіти, відомості на виплату зарплати, журнал № 1, Головна книга, баланс, накладні, рахунки-фактури, відомості реалізації продукції.	Перевірка: повного оприбуткування готівки від реалізації продукції за готівку; отримання готівки з поточного рахунку; повернення підзвітних сум, депонованої заробітної плати.
5.	Перевірка правильності видачі готівки з каси	Корінці чеків, виписки банків, прибуткові і видаткові касові ордери, касова книга, авнсові звіти, відомості на виплату зарплати, журнал № 1, Головна книга, баланс.	Перевірка: цільового використання отриманої по чеку готівки; Видачі готівки на поточні потреби в залежності від кількості працівників.
6.	Перевірка правильності розрахунку ліміту залишку готівки в касі	Розрахунок ліміту залишку готівки в касі, касова книга, Головна книга	Перевірка касової книги на предмет перевищення ліміту по касі
7.	Перевірка наявності проведення інвентаризації готівки в касі.	Акти інвентаризації каси	Перевірка актів інвентаризації каси, дотримання вимог нормативних документів, що регулюють порядок

продовження таблиці 3.3.

			проведення інвентаризації в касі.
8.	Перевірка достовірності обліку касових операцій	Прибуткові і видаткові касові ордери, касова книга, авнсові звіти, відомості на виплату зарплати, журнал № 1, Головна книга, баланс	Звірка даних первинних, зведених документів. Аналітичних та синтетичних регістрів за даними звітності з метою виявлення її повноти та достовірності.

Аудитору важливо звернути пильну увагу на правильність оформлення процесу надходження готівки до каси. При перевірці звіту касира та супровідних документів, аудитор порівнює нумерацію останніх надходжень і видатків із записами в журналі реєстрації, щоб забезпечити цілісність обліку операцій з готівкою. Якщо виявлено розбіжності в сумі або нумерації касових ордерів, досліджуються причини цих відхилень [41].

Правильність і своєчасність оформлення касових документів, а також дотримання ліміту залишків готівки в касі на підприємстві, можна перевірити за допомогою робочих документів аудитора, таких як таблиці 3, 4, і 5, які підтверджують факт проведення аудиту готівкових коштів в касі.

Ретельне вивчення зазначених питань дасть змогу аудитору скласти думку про стан касових операцій, визначити вузькі місця в організації їх обліку і можливі напрямки порушень і помилок. Види порушень наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Основні порушення в операціях з грошовими коштами в касі

№ з/п	Можливі порушення	Характеристика порушень
1	2	3
1	Пряме розкрадання грошових коштів	Нічим не обґрунтоване пряме розкрадання грошових коштів, що маскується розписками посадових осіб, працівників бухгалтерії та інших працівників підприємства

продовження табл. 3.2

2	Не оприбуткування та привласнення грошових коштів, що надійшли	Не оприбуткування і привласнення грошових коштів, що надійшли з банку чи від різних фізичних та юри-дичних осіб чи надійшли від різних юридичних осіб за довіреностями неповне оприбуткування грошових сум
3	Привласнення сум, нарахованих різним особам та організаціям	Привласнення депонованої заробітної плати та коштів, нарахованих за іншими підставами, привласнення сум, що належать іншим підприємствам
4	Надлишкове списання грошей по касі	Повторне використання одних і тих же документів для списання грошей по касі, надлишкове списання грошей по касі шляхом неправильного підрахунку підсумків в касових документах і звітах касира, надлишкове списання грошей по касі без підстав або за фальсифікованими документами надлишкове списання грошей по касі шляхом підробки законно оформлених документів зі збільшенням сум списань
5	Недотримання лімітів залишку готівки	Розрахунки готівкою в сумі, що перевищує ліміт не встановлення ліміту залишку готівки, несвоєчасна здача понадлімітних залишків готівки в банк
6	Проведення розрахунків з різними особами понад встановлені ліміти	Розрахунки готівкою в сумі, що перевищує гранично встановлену норму
7	Розрахунки з населенням готівкою за готову продукцію без застосування реєстраторів розрахункових операцій (РРО)	Не застосовуються реєстратори розрахункових операцій; використовуються реєстратори розрахункових операцій, не зареєстровані в податкових органах
8	Некоректне відображення касових операцій в регістрах синтетичного обліку	Некоректне складання проводок, неправильне виведення залишків, невідповідність записів в регістрах записам в касовій книзі, звітах касира і документах

Під час аудиту грошових коштів на поточних банківських рахунках аудитор слід перевірити:

- наявність поточних та інших банківських рахунків підприємства, а також правильність оформлення банківських документів;
- законність фінансових операцій на цих рахунках;
- цілісність і послідовність здійснених виплат відповідно до рахунків-фактур;

- відповідність сум у банківських виписках, що відображені в основному розрахунковому документі [41].

Ці перевірки забезпечують комплексну оцінку правильності та законності обліку грошових коштів на підприємстві.

Під час аудиту важливо впевнитися, що всі банківські виписки знаходяться у наявності на підприємстві. Якщо виявиться відсутність деяких виписок, варто замовити у банку завірені копії. Спочатку необхідно зіставити залишки коштів, які відображені у банківській виписці, з тими, що зазначені в облікових даних підприємства. Важливо перевірити не лише суму залишку, але й відповідність між оборотами за випискою та обліковим реєстром. Особливо увагу слід приділити перевірці повноти та достовірності виписки банку і доданих до неї документів. Повнота визначається нумерацією на сторінках і співставленням залишків на рахунку. Кінцевий залишок у останній виписці банку має співпадати із початковим залишком у наступній виписці [52].

Обираючи методику, аудитор повинен враховувати специфіку підприємства та цілі аудиту, надаючи перевагу тим підходам, які найкраще відповідають потребам перевірки. Заповнивши відповідним чином програму аудиту готівково-розрахункових операцій, можна забезпечити систематизований підхід до перевірки, наскільки ефективно здійснюються касові та розрахункові операції. Застосування грамотного поєднання методичних прийомів дозволяє аудиторіві отримати об'єктивну картину фінансових процесів підприємства та забезпечити їх відповідність стандартам та нормативним вимогам.

3.3 Результати аудиту грошових коштів на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь"

Визначивши метод організації перевірки та обсяг необхідних аудиторських процедур, що дозволять встановити об'єктивну істину стосовно дотримання касової дисципліни, аудитор розробляє робочу програму аудиту. Програма аудиту представляє собою детальний перелік аудиторських процедур, вміщуючи детальні інструкції для асистентів аудитора та всіх учасників перевірки, а також виконує роль інструменту контролю за якістю їх виконання.

Ця програма повинна бути максимально деталізованою, щоб виконувати функцію інструкцій для виконавців аудиту, що задіяні у перевірці. Вона містить перелік об'єктів аудиту за різними напрямками, а також час, який необхідно витратити на кожен напрямок чи процедуру. Основні питання, що стосуються програми аудиту касових операцій, викладені у таблиці 3.3, яка є керівництвом для забезпечення високого стандарту аудиторської перевірки [41].

Таблиця 3.4

Основні питання програми аудиту грошових коштів

Досліджуване питання	Джерело інформації
Перевірка реєстрів обліку готівки в касі	Відомості, журнали-ордера
Перевірка наявності всіх прибуткових і видаткових документів, відображених у касових звітах	Касові звіти, касова книга, відомості аналітичного обліку
Перевірка повноти оприбуткування виручки та її здачі з каси на поточний рахунок у банку	Касові звіти, журнали обліку розрахункових операцій, банківські виписки, журнали-ордери, аналітичні відомості
Перевірка дотримання ліміту залишку каси	Касові звіти, наказ (розпорядження) про встановлення ліміту каси, розрахунок ліміту каси
Перевірка цільового використання коштів, отриманих з поточного рахунку у банку	Касові звіти, банківські виписки, журнали-ордера, аналітичні відомості

Аудитор затверджує програму, враховуючи суттєвість процедур, об'єкти аудиту по кожному питанню окремо та масштаби перевірки. Програма аудиту касових операцій на ПрАТ "Агрофірма «Провесінь»" може включати такі пункти:

- дотримання діючих норм ведення готівкових операцій;
- наявність відкритих банківських рахунків;
- склад інших грошових коштів;
- внутрішній контроль за проведенням готівкових операцій [54].

Підтвердженням виступають аудиторські докази, які повинні бути документально оформлені. Докази являють собою свідчення, що підтверджують будь-який факт і є беззаперечними.

Джерелами аудиторських доказів є система обліку, система внутрішнього контролю, матеріальні активи. Аудиторські докази мають суттєве значення для аудиторської перевірки. Аудиторський доказ — це інформація, отримана аудитором у процесі формування висновків, на якій базується аудиторське міркування.

До аудиторських доказів належать первинні документи та облікові записи, які є підставою для складання фінансових звітів, а також підтверджена інформація з інших джерел. Аудиторський висновок про результати перевірки касових операцій ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" наведено в таблиці 3.5.

Отже, аудит є високою формою організації та реалізації економічних ідей. Необхідність проведення аудиту викликана потребою користувачів у інформації про реальний фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Застосування сучасних методичних прийомів та об'єктивна оцінка аудиторських доказів відіграють вирішальну роль у формуванні достовірної аудиторської думки. Це надає змогу ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" забезпечувати високу фінансову прозорість і підвищувати довіру до фінансової звітності з боку інвесторів, регуляторів та інших зацікавлених сторін. Ефективний аудит підтверджує, що компанія дотримується найкращих практик у сфері управління

грошовими коштами, що сприяє її стабільному розвитку та конкурентоспроможності [60].

Таблиця 3.5

Типова програма аудиту касових операцій

№	Етап перевірки	Джерело інформації	Необхідні аудиторські процедури	Методи аудиту
1	2	3	4	5
1.	Оцінка системи документообігу касових операцій	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи, Журнал реєстрації видаткових та прибуткових касових ордерів, Журнал реєстрації виданих доручень, авансові звіти, підтверджувальні документи, пояснювальні записки	1. Перевірка касових ордерів за формою і змістом щодо встановлення недоброякісних документів та наявності на касових документах необхідних підписів. 2. Перевірка правильності кореспонденції рахунків, відображеної в касових документах. 3. Перевірка наявності всіх необхідних реквізитів. 4. Перевірка порядку ведення Касової книги і відповідності її оформлення 5. Звірка даних Журналу реєстрації касових ордерів із записами в Касовій книзі	Формальна, огляд, арифметичний підрахунок, логічна, звірка, звірка однотипних записів
2.	Перевірка операцій з	Звіт касира, Касова книга, первинні	1. Перевірка повноти і	

	оприбуткування грошових коштів у касі	касові документи, авансові звіти, виписки банку	своєчасності оприбуткування готівки в касі, шляхом звірки даних прибуткових ордерів із даними Касової книги, звіту касира, журналу прибуткових і видаткових касових ордерів. 2. Звірка банківських виписок. 3. Перевірка відповідності і правильності вказаних рахунків і сум	Формальна, арифметичний підрахунок, звірка
3.	Перевірка операцій з видачі готівки з каси підприємства	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи, авансові звіти,	1. Перевірка наявності первинних документів на видаток грошей і підтвердження цих сум у Касовій книзі. 2. Перевірка цільового використання готівкових коштів, отриманих із установи банку:	Формальна, арифметичний підрахунок, звірка
4.	Перевірка додержання касової дисципліни	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи, Журнал реєстрації касових ордерів, авансові звіти,	1. Перевірка правильності ведення операцій з підзвітними особами (видача та звітування). 2. Перевірка	Логічна, взаємна, юридична перевірки

			<p>додержання обмежень при розрахунках готівкою протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами.</p> <p>3. Перевірка правомірності використання готівки з виручки</p>	
5.	Перевірка відповідності записів у касовому звіті із записами в Касовій книзі	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи	<p>1. Перевірка правильності відображення в первинних касових документах виправлення помилок.</p> <p>2. Вивчити причини виявлених невідповідностей</p>	Арифметична, логічна, взаємна перевірки
6.	Перевірка наявності первинних документів, відображених у касовому звіті	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи, Журнал реєстрації видаткових та прибуткових касових ордерів	<p>1. Перевірка наявності первинних документів на видаток грошей з каси в підтвердження цих сум у Касовій книзі.</p> <p>2. Перевірка наявності Журналу реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів і порядку його ведення.</p>	Взаємна, логічна, формальна перевірки
7.	Перевірка правильності підрахунків у Касовій книзі	Звіт касира, Касова книга, первинні касові документи, Журнал	1. Зіставлення даних на кінець минулого дня з даними на початок	Взаємна, логічна, формальна перевірки

	<p>підсумків операцій за день і перенесень сум з однієї сторінки Касової книги на іншу</p>	<p>реєстрації видаткових та прибуткових касових ордерів</p>	<p>поточного дня. 2. Арифметичний підрахунок залишку на кінець кожного дня з метою встановлення випадків перекручування й перенесення сум, які викривлюють результати інвентаризації каси, а іноді наслідком цього порушення може бути привласнення грошей. 3.Перевірка додержання підприємством ліміту каси</p>	
--	--	---	--	--

Висновки до розділу 3

У третьому розділі даної роботи розглянуто комплексний підхід до організації та методики аудиту грошових коштів на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь». Висновки, отримані в цьому розділі, висвітлюють важливість впровадження ретельного аудиторського процесу для забезпечення фінансової дисципліни та прозорості облікових практик підприємства.

У підрозділі 3.1 було визначено основну мету аудиту грошових коштів, яка полягає у формуванні незалежної аудиторської думки щодо достовірності фінансової звітності підприємства. Було підкреслено важливість підтвердження обґрунтованості цільового використання грошових ресурсів, своєчасність і повнота відображення інформації про касові операції у відповідних облікових регістрах.

Визначені завдання аудиту включають аналіз відповідності підприємства чинним законодавчим вимогам та оцінку ефективності внутрішнього контролю. Розглянуто і джерела інформації для аудиту, до яких належать первинні документи, облікові реєстри та звіти.

У підрозділі 3.2 акцентовано увагу на методичних прийомах аудиту грошових коштів. Їхнє грамотне застосування є визначальним для успішної реалізації аудиторських завдань і забезпечення відповідності обраних методів специфіці фінансових операцій підприємства. Пропонується систематизоване застосування комбінованого, суцільного, вибіркового і аналітичного підходів до організації аудиту, що дозволить адекватно врахувати особливості підприємства та забезпечити високий стандарт перевірки.

У підрозділі 3.3 представлено результати аудиту грошових коштів, які підтверджують, що ПрАТ “Агрофірма «Провесінь»” дотримується найкращих практик управління фінансовими ресурсами. Аудитори встановили, що рівень фінансової прозорості підприємства забезпечує сприятливу базу для подальшого зміцнення довіри з боку зацікавлених сторін. Пропонуються рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього контролю для підвищення ефективності управління грошовими коштами.

Таким чином, розділ 3 підтверджує важливість комплексного підходу до аудиту, який включає чітке планування, ретельне виконання аудиторських процедур і безперервне вдосконалення облікових систем для підтримки високих стандартів фінансової звітності на ПрАТ “Агрофірма «Провесінь»”.

ВИСНОВКИ

В процесі написання магістерської роботи нами здійснено комплексний аналіз обліку та аудиту грошових коштів на прикладі ПрАТ «Агрофірма «Провесінь». Ефективна організація обліку й аудиту грошових коштів значно впливає на фінансову стабільність та управління компанією. Належне відображення руху грошових коштів у бухгалтерських звітах є ключовим для інвесторів, керівництва та інших зацікавлених сторін, оскільки точна оцінка фінансового стану сприяє прийняттю обґрунтованих рішень.

У першому розділі було проведено детальний огляд теоретичної бази обліку і аудиту грошових коштів. Розглянуто сутність та класифікацію грошових коштів, що важливо для формування системного підходу до їх обліку. Визначено нормативну базу, включаючи закони та постанови, які регулюють бухгалтерський облік та аудит грошових коштів.

У другому розділі дипломної роботи було розглянуто ряд важливих аспектів, що стосуються фінансово-економічного стану, облікових процедур і технологічних впроваджень на ПрАТ "Агрофірма "Провесінь". Аналіз фінансово-економічного стану підприємства показав його здатність адаптуватися до динамічного ринкового середовища. Незважаючи на певні виклики з ліквідністю та залежністю від зовнішніх фінансових джерел, компанія демонструє стійкі зусилля у напрямку покращення фінансових показників. Це відображається у значному оновленні основних та оборотних активів, яке надає можливості для подальшого зростання та розвитку.

У ході розгляду практичних аспектів ведення обліку грошових коштів було виявлено, що ПрАТ "Агрофірма "Провесінь" успішно впроваджує сучасні підходи до управління фінансовими ресурсами. Надійна організація касових операцій і безготівкових розрахунків дозволяє знизити ризики та підвищити ефективність управління.

Підприємство активно використовує сучасні комп'ютерні технології для автоматизації облікових процесів. Це знижує навантаження на бухгалтерський персонал і підвищує точність та оперативність обліку. Інформатизація та автоматизація документообігу сприяють суттєвому підвищенню продуктивності та забезпечують актуальність даних для прийняття управлінських рішень.

Третій розділ висвітлив організацію та методикау аудиту грошових коштів на підприємстві. Запропоновано низку підходів до покращення внутрішнього контролю та проведення аудиту, зокрема визначено ключові методичні прийоми, які дозволяють забезпечити об'єктивність аудиторських висновків. Аудиторський процес підтвердив відповідність облікових практик підприємства стандартам та виявив області для подальшого удосконалення.

Отже, дослідження засвідчило, що вдосконалення облікової та аудиторської системи на ПрАТ «Агрофірма «Провесінь» через інтеграцію сучасних технологій та методик сприяє підвищенню фінансової прозорості та ефективності управління, забезпечуючи стабільний розвиток і довгострокову конкурентоспроможність на ринку. Рекомендовано продовжувати розвиток автоматизації облікових процесів та вдосконалювати внутрішні системи контролю для підтримання високих стандартів аудиту та бухгалтерського обліку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Україна, 1996. – 141 с. зі змінами та доповненнями.
2. Податковий кодекс №2755–XV від 01.01.2018 р. зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
3. Господарський кодекс №436–XV від 06.01.2018 р. зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996–XIV зі змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.93 р. №3125–XII, із наступними змінами.
6. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679–XIV зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 20.03.1991 року № 872–XII. зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
8. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 19.07.2017 р. №226/95–ВР зі змінами і доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/265/95-вр>.
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО 7) «Звіт про рух грошових коштів» в редакції від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Міжнародні стандарти аудиту / Міжнародний інститут аудиту [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.mia.kiev.ua/ua/isa.html>.
11. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : пер. з англ. / [О.Л. Ольховікова, О.В. Селезньов, О.О. Зеніна, О.В. Гик та ін.].-2010 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://apu.com.ua>.
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 210 «Узгодження умов виконання завдань з аудиту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 230 «Аудиторська документація». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 300 «Планування аудиту фінансової звітності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifrs.org.ua/mezhdunarodny-e-standarty-audita-msa-isa-ukrayins-ka-mova/>
17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. №

73 із наступними змінами та доповненнями // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 “Подання фінансової звітності”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. № 1629 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0103-10>.

19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 “Звіт про рух грошових коштів”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0398-99>.

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2003 р. № 193 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.02.2002 р. № 147 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text>

22. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21.01.2004 року за № 22 із наступними змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

24. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою правління НБУ від 12.11.2003 № 492 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

25. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України затверджена постановою правління НБУ від 24.10.2011 № 373 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/RE20026?an=19>

26. Інструкції про порядок відкриття і закриття рахунків клієнтів банків та кореспондентських рахунків банків - резидентів і нерезидентів затверджена постановою правління НБУ від 12.11.2003 № 146 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

27. Інструкція “Про проведення контрольних заходів фінансово-господарської діяльності підгалузей, об’єднань, підприємств, установ та організацій системи Міністерства транспорту та зв’язку України” від 28.03.2006 р. № 275 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0275650-06>.

28. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності затверджені Наказом Мінфіну України від 29.11.2017 р. № 976. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

29. Касова дисципліна на підприємстві [Електронний ресурс] // Головбух. — Режим доступу : https://www.golovbukh.ua/article/6820-kasova-distiplna-na-pdprimstv?utm_medium=letter&utm_source=letternews&utm_campaign=letternews_22062017.

30. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління Нацбанку України від 29.12.2017 р. № 148 із наступними змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

31. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Мінфіну № 88 від 24.05.95 р. (зі змінами і доповненнями Наказу № 427 від 11.04.2017) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show /z0168-95](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95).

32. Положення про електронні гроші в Україні : затверджено Постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10#n19> (дата звернення: 10.11.2020).

33. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 10.11.2020).

34. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879.

35. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Мінфіну № 88 від 24.05.95 р. (зі змінами і доповненнями Наказу № 427 від 11.04.2017) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show /z0168-95](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95).

36. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

37. Методи нарахування амортизації основних засобів // «Податки та бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nibu.factor.ua/ukr/info/pribil/metod>.

38. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерством фінансів України від 25.09.2015 р. № 840. (зі змінами та доповненнями). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtk.com.ua>.

39. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку / Ю. А. Бабаєв. - К. : Вища школа, 2009. - 692 с.

40. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. - Житомир : ПП «Рута», 2013. - 224 с.

41. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник [для спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів]. - друге видання, перероб. та доп. - Житомир: ЖІТІ: ПП «Рута», 2002. - 672 с.

42. Бутинець Ф.Ф. Аудит: стан і тенденції розвитку в Україні та світі / Ф. Ф. Бутинець. - Житомир: ЖДТУ, 2004. - 564с.

43. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Бутинець Ф.Ф. – 8-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2009. –912 с.

44. Виноградова М. О. Аудит [текст] : навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва - К. : «Центр учбової літератури», 2014. - 654 с.

45. Височан О.С. Облік і контроль грошових коштів та їх еквівалентів: теорія, методика, організація / О.С. Височан – К., 2009. –23 с.

46. Височан О.С. Формування моделі активного контролю та її реалізація на ділянці обліку грошових коштів і їх еквівалентів // Бухгалтерський облік і аудит. –2008. –№ 2. – С. 50–56.

47. Гайдукевич Л. Організація касової роботи підприємства та його підрозділів [Електронний ресурс] / Людмила Гайдукевич // Бухгалтер і закон. — Режим доступу : http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ007717.
48. Гнатенко Є.П. Гикава А.О. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві Випуск # 5 / 2016 Економіка і Суспільство. Мукачівський державний університет С. 421-424
49. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. –496 с.
50. Дерій М. Дефініції “грошові кошти” і “грошові потоки”: відмінності та взаємозв’язок [Електронний ресурс] / М. Дерій // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 6. – С. 60-64. – Режим доступу до журн.: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/SocGum/Ecan/2010_6/pdf/deriy.pdf.
51. Дзямулич М.І. Сутність електронних грошей в сучасній фінансовій системі [Електронний ресурс] / М.І. Дзямулич // Економічні науки. – Серія “Облік і фінанси”. – 2010.– Випуск 7 (25). – Ч. 4. – Режим дфілімоступу:http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_4/18.pdf.
52. Заремба Є.М. Система внутрішнього контролю операцій з грошовими коштами / Є.М. Заремба // Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки – 2012. –№ 4 (62). – С. 89–92
53. Зінченко О.В. Приємницька В.О. Економічна сутність та класифікація грошових коштів. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит Випуск 38, 2019р.
54. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К.: «Центр учбової літератури», 2014. –496 с.
55. Дем’яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / [Дем’яненко М. Я., Лузан Ю. Я., Саблук П. Т. та ін.]; за ред. М. Я. Дем’яненко. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
56. Дерій В.А. Організація бухгалтерського обліку в підприємстві: [курс лекцій] / В.А.Дерій – Тернопіль: Джура, 2003. – 92с.
57. Єфіменко В.І. Облік у зарубіжних країнах: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.І. Єфіменко, Л.І. Лук’яненко; за ред. В.І. Єфіменка. – К.: КНЕУ, 2005. – 211 с.
58. Житна І.П., Нескреба А.М. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств / І.П. Житна, А.М. Нескреба. - К. : Вища школа, 2009.
59. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - К.: Знання, 2007. – 1072
60. Загородній А.Г. Бухгалтерський облік та аудит підприємницької діяльності : [навч. посіб.] / А.Г. Загородній, Б.Ф. Усач, РЛ. Хом'як. - Львів, 2008. - 208 с.
61. Єфіменко В.І. Облік у зарубіжних країнах: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.І. Єфіменко, Л.І. Лук’яненко; за ред. В.І. Єфіменка. – К.: КНЕУ, 2005. –211 с.
62. Кошельок Г.В. Класифікація грошових потоків підприємства у сучасних умовах // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1\(66\)/uazt_2013_1_6.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2013/1(66)/uazt_2013_1_6.pdf)
63. Кужельний М. В., Левицька С. О. Організація обліку: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
64. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту: навч. посіб./ Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. - К. : Каравела, 2004. - 568 с.
65. Кучеренко Т.Є. Аніщенко Г.Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. Ефективна економіка №2, 2022 р.
66. Мартякова О.В. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства / О.В. Мартякова // Наукові праці. – Донецьк, 2007. – Вип. 32(126): Серія: Економічна. – С. 158-162.

67. Остафійчук С.М. Грошові кошти та їх еквіваленти – найліквідніші активи підприємства / С.М. Остафійчук // Науковий вісник Ужгородського університету 2011. – С. 215–220.
68. Осовська Г.В. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юркевич, Й.С. Завадська. – К.: Кондор, 2007. – 358 с.
69. Партин Г.О. Бухгалтерський облік: Навч. посібник / Г.О. Партин, А.Г. Загородній, М.В. Корягін, р. Л. Хом'як, та ін. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. – 248 с.
70. Пушкар М.С. Облікова політика і звітність: [навч. пос.] / М.С.Пушкар – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 141 с.
71. Сопко В. Бухгалтерський облік: [навчальний посібник] / В. Сопко. – [2 вид., перероб. і доп.] – К.: КНЕУ, 2010. – 500 с.
72. Сук Л.К. Організація бухгалтерського обліку: [підручник] / Л.К. Сук, П.Л. Сук – К.: Каравела, 2009. – 624 с.
73. Сахаров П. О. Окремі аспекти обліку електронних грошей та особливості проведення їх аналізу та аудиту у банках. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 1192-1197.
74. Семенець А. П. Бухгалтерський облік та контроль електронних грошей: організація і методика: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2017. 23 с.
75. Семенець А. Сутність електронних грошей як об'єкта бухгалтерського обліку. Міжнародний науково-практичний журнал «Фінансовий простір». 2016. № 2 (22). С. 77–81.
76. Сілівончик О.Б., Скрипник М.І. Організація обліку та методика аудиту грошових коштів на підприємстві. Економіка і суспільство. 2021 Випуск №29
77. Скоробогатова В.В. Грошові кошти як основна складова монетарних активів: економічна та облікова сутність поняття. Вісник ЖДТУ Серія: Економічні науки № 1 (59) 2012. С. 193-197.
78. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. Міжнародний науковий журнал. 2017. Вип. 1-2. С. 67-85.
79. Степова Т. Г., Татарінова Г. О., Гріщук Р. І. Облік грошових коштів : навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. 120 с. 47. Стовпова А. С. Класифікація електронних грошей для цілей бухгалтерського обліку. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 14. С. 60–64.
80. Терещенко Л.О. Інформаційні системи і технології в обліку: навч. посіб. Л.О. Терещенко, І.І. Матієнко-Зубенко. - К. : КНЕУ, 2009. - с.187.
81. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік, оподаткування і звітність: підруч. / Н.М. Ткаченко. – 5-те вид. – К.: Алтера, 2011. – С. 151.
82. Утенкова К.О. Відтворення основних засобів та його фінансове забезпечення у сільському господарстві : дис. к. е. н. : спец. 08.07.02 / К.О. Утенкова ; Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва. - Харків, 2006.
83. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні : [навч. посіб.] / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішевського ; 6-е вид., доп. і перероб. - Львів : Інтелект-Захід, 2007. - 1200 с.
84. Чепелюк Г. М. Організаційно-методологічні аспекти внутрішнього контролю використання основних засобів підприємств і організацій/Г. М. Чепелюк //Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки.-№10.-2013.- [Електронний ресурс] /Режим доступу:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2414>.
85. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С. Філімоненко. – К.: Кондор, 2005. – С. 351.
86. Ясишена В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/сутність_грошових_потоків_підприємств.pdf

ДОДАТКИ